

Broj:

Podgorica, 16.11.2021. godine

Savjet Agencije za zaštitu konkurencije na osnovu čl. 20f st 1 t.1 i člana 19 stav 2 t. 6 i 19 Zakona o zaštiti konkurencije („Sl. list CG“, br. 44/12 i 13/18) i člana 18 Zakona o upravnom postupku („Sl. list CG“, br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), a u vezi sa članom 20 stav 5 Zakona o kontroli državne pomoći („Sl. list CG“, br. 12/18), u ispitnom postupku usklađenosti potencijalne državne pomoći dodijeljene DOO Inovaciono preduzetničkom centru „Tehnopolis“ - Nikšić, od strane Ministarstva nauke, pokrenutom po službenoj dužnosti Rješenjem Agencije br: 01-UPI-73/3-20 od 03.12.2020. godine, a na osnovu Prijedloga rješenja V.D. direktora Agencije za zaštitu konkurencije, na sjednici održanoj 16.11.2021. godine d o n o s i

R J E Š E N J E

1. UTVRĐUJE SE da naknade za pružanje usluga od opšteg ekonomskog interesa, dodijeljene DOO Inovaciono preduzetničkom centru „Tehnopolis“ - Nikšić, od strane Ministarstva nauke (sada: Ministarstvo ekonomskog razvoja) u ukupnom iznosu od 470.000,00 eura, u periodu od tri fiskalne godine (2018., 2019. i 2020. godina) po osnovu:
 - Rješenja br. 01-608/2 od 13.03.2018. godine;
 - Rješenja br. 01-799/2 do 03.04.2018. godine;
 - Rješenja br. 01-1009 od 03.05.2018. godine;
 - Rješenja br. 01-1248/2 od 01.06.2018. godine;
 - Rješenja br. 01-1879/2 od 25.07.2018. godine;
 - Rješenja br. 01-127/2 od 28.01.2019. godine;
 - Rješenja br. 01-191/2 od 05.02.2019. godine;
 - Ugovora br. 01-1249/2 od 24.05.2019. godine;
 - Rješenja br. 01-1950/2 od 18.07.2019. godine;
 - Rješenja br. 01-2420/2 od 06.09.2019. godine;
 - Rješenja br. 01-3280/2 od 08.11.2019. godine;
 - Ugovora br. 01- 3118/2 od 30.11.2019. godine;
 - Rješenja br. 04-430/20-329/2 od 11.02.2020. godine;
 - Rješenja br. 04-430/20-499/2 od 15.04.2020. godine; i
 - Rješenja br. 04-402/20-1447/2 od 04.09.2020. godine,predstavljaju pomoć male vrijednost (*de minimis pomoć*) u smislu Zakona o kontroli državne pomoći („Sl. list CG“, br. 12/18).

2. *De minimis pomoć* iz tačke 1. dispozitiva ovog rješenja ne smije se kumulirati sa državnim pomoćima u odnosu na iste opravdane troškove, ako bi takva kumulacija za posljedicu imala intenzitet pomoći koji bi bio veći od onog koji je utvrđen u posebnim okolnostima svakog slučaja uredbom o grupnom izuzeću ili odlukom koju je usvojila Evropska Komisija.
3. ZADUŽUJE SE Ministarstvo ekonomskog razvoja da u roku od petnaest (15) dana od dana prijema ovog rješenja, sve dodijeljene naknade iz tačke 1. dispozitiva ovog rješenja, evidentira u registru *de minimis* pomoći.
4. UTVRĐUJE SE da sredstva iz tačke 1. dispozitiva ovog rješenja, a koja je DOO Inovaciono preduzetnički centar „Tehnopolis“ - Nikšić dodijelio svojim stanarima koji su u momentu dodjele odnosnih sredstava, već obavljali privrednu djelatnost, predstavljaju pomoći male vrijednosti (*de minimis pomoć*) u smislu Zakona o kontroli državne pomoći („Sl. list CG“, br. 12/18).
5. ZADUŽUJE SE DOO Inovaciono preduzetnički centar „Tehnopolis“ - Nikšić da u roku od trideset (30) dana od dana prijema ovog rješenja, sve pomoći male vrijednosti (*de minimis pomoći*) iz tačke 4. dispozitiva ovog rješenja evidentira u registru *de minimis* pomoći, posebno za svakog korisnika *de minimis* pomoći.

O b r a z l o ž e n j e

I POKRETANJE ISPITNOG POSTUPKA

Saglasno zakonom propisanim nadležnostima, Agencija za zaštitu konkurencije (u daljem tekstu: „**Agencija**“) je Rješenjem br. 01-UPI-73/3-20 od 03.12.2020. godine pokrenula ispitni postupak utvrđivanja usklađenosti potencijalne državne pomoći dodijeljene privrednom društvu DOO Inovaciono preduzetnički centar „Tehnopolis“ - Nikšić, sa registrovanim sjedištem na adresi Radoja Dakića b.b. Nikšić, registrovanom u Centralnom registru privrednih subjekata pod brojem: 0706064, PIB: 03009645 (u daljem tekstu: „**Tehnopolis**“), od strane Ministarstva nauke (sada: Ministarstvo ekonomskog razvoja), sa Zakonom o kontroli državne pomoći („Sl. list CG“, br. 12/18) (u daljem tekstu: „**Zakon**“).

Istim rješenjem naloženo je Ministarstvu nauke, da u roku od 15 dana od dana prijema tog rješenja, Agenciji dostavi sva rješenja na osnovu kojih su se dodijelila sredstva Tehnopolis-u u 2018., 2019. i 2020. godini, te sve raspoložive podatke i informacije potrebne za ispitivanje usklađenosti državne pomoći dodijeljene Tehnopolis-u sa Zakonom.

Dodatno, saglasno članu 23 stav 1 Zakona, usljed sumnje da je dodijeljena nezakonita državna pomoć, Agencija je naložila davaocu da, odmah po prijemu tog rješenja, privremeno obustavi dalju dodjelu potencijalne državne pomoći Tehnopolis-u, do odlučivanja Agencije o usklađenosti pomoći sa Zakonom.

Precizirano je da se ispitni postupak odnosi na sve mjere koje proizilaze iz prenosa sredstava Tehnopolis-u i istovremeno su pozvane sve zainteresovane strane da Agenciji dostave sve informacije i podatke značajne za njeno odlučivanje.

II PREDUZETE RADNJE U POSTUPKU

Postupajući po nalogu iz tačke 2. Rješenja br. 01-UPI-73/3-20 od 03.12.2020. godine, Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta (kao pravni sljedbenik Ministarstva nauke) je dostavilo Odgovor - reagovanje na činjenice navedene u rješenju o pokretanju ispitnog postupka br. 04-402/20-2106/2 od 24.12.2020. godine, zaveden u Agenciji pod br. 05-UPI-73/4-20 od 24.12.2020. godine. U navedenom odgovoru, Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta je navelo sljedeće:

1. Prema članu 6 stav 1 Zakona, a u skladu sa statutom ove organizacije, jasno je da se Inovaciono-preduzetnički centar „Tehnopolis“ d.o.o. - Nikšić kao subjekat inovacione infrastrukture dominantno bavi neprivrednom djelatnošću i to u domenu razvoja i unapređenja preduzetničkog obrazovanja i širenja rezultata naučnih istraživanja. To je javno preduzeće, osnovano aktom Vlade Crne Gore, koje vrši javna ovlaštenja. U Zakonu o inovacionoj djelatnosti („Sl. List CG“, br. 82/20 od 06.08.2020) navodi se:
 - Član 3: Nacionalni inovacioni sistem čine međusobno povezani subjekti, Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada), organi državne uprave, jedinice lokalne samouprave, Savjet za inovacije i pametnu specijalizaciju i Fond za inovacije Crne Gore, koji upravljaju inovacionom djelatnošću, podstiču njen razvoj i finansiraju je, kao i subjekti koji obavljaju inovacionu djelatnost, subjekti koji obezbjeđuju inovacionu infrastrukturu, investitori u inovacionu djelatnost i drugi subjekti iz oblasti nauke, obrazovanja i privrede, koji doprinose razvoju inovacionih kapaciteta, stvaranju ideja i primjeni inovacija;
 - Član 10 stav 16: inovaciona infrastruktura obuhvata objekte, tehničko-tehnološku opremu, softver i mrežu znanja za podršku realizaciji inovacione djelatnosti, koju odgovarajući subjekat obezbjeđuje u cilju širenja znanja i svijesti o inovacijama, podrške kreiranju i jačanju inovativnih privrednih subjekata, valorizacije rezultata I&R, poboljšanja inovativnih kapaciteta privrede i univerziteta, internacionalizacije poslovanja i naučnih aktivnosti, saradnje između privrednog, naučnog, akademskog i javnog sektora i

- jačanja naučne baze društva; i
- Član 24 stav 2 alineja 2: Vrste subjekata inovacione infrastrukture Subjekti inovacione infrastrukture obezbjeđuju podršku za realizaciju inovacione djelatnosti. Subjekti inovacione infrastrukture mogu biti: - naučno-tehnološki park; - inovaciono-preduzetnički centar...; stav 5: Subjekat iz stava 2 al. 1 i 2 ovog člana koji je u većinskoj državnoj svojini, vrši javna ovlašćenja za poslove iz svoje djelatnosti.
2. Činjenica je da su sredstva koja su predmet ispitivanja prenijeta na račun Tehnopolis d.o.o. Nikšić na osnovu Zakona o budžetu za 2020. godinu (kao i za 2018. i 2019). Međutim, sredstva su bila opredijeljena za namjene obavljanja neprivrednih djelatnosti i isplaćivana su sa organizacione jedinice Ministarstvo nauke, sa programa 41091153 Nauka, sa stavke 431 Transferi institucijama, pojedincima i nevladinom i javnom sektoru sa pozicije 4319 - Ostali transferi institucijama. Slično kao u slučaju Tehnopolis-a, mnoge institucije u sistemu javne uprave su privredna društva ali obavljaju djelatnosti od javnog interesa odnosno imaju javna ovlašćenja. Odlukom o osnivanju Tehnopolis-a navedeno je da se finansira između ostalog i nacionalnim i međunarodnim projektima i programima, donacijama i drugim izvorima u skladu sa zakonom.
 3. U svijetlu Vašeg tumačenja člana 2 Zakona o kontroli državne pomoći smatramo da Tehnopolis nije korisnik državne pomoći jer mu sredstva nijesu dodijeljena odlukom Vlade, nego Zakonom o budžetu, iz budžetskih sredstava obavlja neprivrednu djelatnost otvorenu za sve potencijalne korisnike po transparentnim i jednakim uslovima i time podstiče ravnopravnu konkurenciju privrednih subjekata kojima je osnovna djelatnost bazirana na tržištu. Opredijeljena budžetska sredstva su namjenjena isključivo za plate, tekuće troškove zaposlenih i operativne troškove.
 4. Državna revizorska institucija je u svojoj preporuci Ministarstvu nauke iz 2016. g. navela da se Tehnopolis Nikšić kao društvo s ograničenom odgovornošću ne može finansirati u okviru programa Nauka Ministarstva nauke, zbog čega je Ministarstvo nauke prilikom planiranja budžeta za 2018, 2019. i 2020. godinu sredstva za finansiranje Tehnopolis-a planiralo na poziciji 4319 - Ostali transferi institucijama. Međutim, Državna revizorska institucija tom prilikom nije ukazala na kršenje odredbi iz korpusa prava o državnoj pomoći.
 5. Evropska komisija (Regulativa komisije (EU) br. 651/2014) je utvrdila da su djelatnosti prenosa tehnologija (licenciranje, stvaranje propratnih, novih djelatnosti ili drugih oblika upravljanja znanjem koje je stvorila istraživačka organizacija ili infrastruktura) neprivredne, ukoliko ih sprovode istraživačke organizacije ili istraživačke infrastrukture (uključujući njihove izdvojene jedinice i subsidijarna lica) ili zajedno sa, ili u ime drugih takvih subjekata, i ako se sav prihod od tih djelatnosti ponovo ulaže u primarne djelatnosti predmetnih istraživačkih organizacija ili infrastrukture (stav 19 Okvira za državnu pomoć za istraživanje, razvoj i inovacije, Sl. list C 198, 27.6.2014, str. 1). Tehnopolis je po zakonu subjekat inovacione infrastrukture koji vrši javna ovlašćenja a po

svom statutu je neprofitna organizacija odnosno u obavezi je da ostvarenu dobit Društva reinvestira u dalji razvoj i obavljanje djelatnosti Društva.

Broj rješenja	Datum rješenja	Uplaćeni iznos
01-608/2	13.3.2018	22.500,00 €
01-799/2	3.4.2018	7.500,00 €
01-1009	3.5.2018	7.500,00 €
01-1248/2	1.6.2018	22.500,00 €
01-1879/2	25.7.2018	30.000,00 €
01-127/2	28.1.2019	7.500,00 €
01-191/2	5.2.2019	37.500,00 €
01-1950/2	18.7.2019	12.500,00 €
01-2420/2	6.9.2019	10.000,00 €
01-3280/2	8.11.2019	10.000,00 €
Pozajmica po ugovoru 01- 3118/2	30.11.2019	12.500,00 €
04-430/20-329/2	11.2.2020	22.500,00 €
04-430/20-499/2	15.4.2020	22.500,00 €
04-402/20-1447/2	4.9.2020	45.000,00 €

Tabela 1: Pregled izvršenih isplata Tehnopolis-u, po osnovu pokrića tekućih troškova u obavljanju neprivrednih aktivnosti:

Istim podneskom, Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta je dostavilo Odluku o osnivanju Tehnopolis-a, Izvod iz Budžeta za 2020. godinu - Ministarstvo nauke i kopije rješenja o prenosu sredstava u periodu od 2018. do 2020. godine.

Imajući u vidu navode iz odgovora Ministarstva prosvjete, nauke, kulture i sporta, Agencija je uputila Zahtjev za izjašnjenje i dostavu podataka br. UPI-05-430/20-73/5 od 28.01.2021. godine, u vezi sa učešćem prihoda Tehnopolis-a, ostvarenih po osnovu pružanja konsultantskih usluga i drugih profitabilnih djelatnosti, u ukupnom prihodu koji ostvaruje Tehnopolis i dostavi detaljnu strukturu poslovanja ovog društva u prethodnih pet godina.

Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta je u skladu sa promjenom nadležnosti u okviru reorganizacije organa državne uprave, prosljedilo Ministarstvu ekonomskog

razvoja (u čijoj je nadležnosti inovacioni sektor), naprijed navedeni zahtjev, po kome je Ministarstvo ekonomskog razvoja dostavilo dopis br. 002-305/21-560/3 od 15.02.2021. godine, zavedenim u Agenciji pod br. UPI-05-430/20-73/5 od 17.02.2021. godine, u kome je dato izjašnjenje pribavljeno od Tehnopolis-a. U pomenutom dopisu, Tehnopolis je naveo da je isti osnovan u cilju pružanja podrške razvojnim timovima, startapovima i već osnovanim kompanijama koje žele da se razvijaju i orjentisane su ka razvoju novih inovativnih proizvoda i usluga, razvoju i implementaciji novih tehnologija baziranih na naučno istraživačkom radu. Tehnopolis osnovan je kao "non for profit" organizacija, obzirom na činjenicu da je ukupnu eventualnu dobit neophodno reinvestirati u dalji razvoj kako Tehnopolis tako i programa podrške za razvoj inovativnih firmi, startapova.

Imajući u vidu činjenicu da u Zakonu o klasifikaciji djelatnosti ne postoji odgovarajuća šifra koja bi adekvatno opisala rad svojevrsnog biznis inkubatora, opredeljena je šifra 7022 - Konsultantske aktivnosti u vezi sa poslovanjem i ostalim upravljanjem, koja samo djelimično opisuje jednu od djelatnosti Tehnopolis-a.

Tehnopolis, koristeći sopstvene kapacitete a nerijetko i angažovanjem eksternih eksperata pruža konsultantske usluge kao besplatnu podršku korisnicima našeg Biznis inkubatora.

Tehnopolis je dostavio tabelarni prikaz vrste prihoda koje je ostvario Tehnopolis period od 2016. do 2020. godine.

Vrste prihoda	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Zakup kancelarija - stanari	7.434,13	22.930,16	36.755,49	29.209,30	21.754,01
Kafeterija	/	15.932,55	11.458,64	17.218,84	4.777,87
Zakup sala	/	6.398,30	5.039,79	8.815,30	3.190,26
Konsultantske usluge, organizacija događaja	/	12.960,85	20.393,51	46.036,72	9.170,91
Ostali prihodi - donacije, projekti	80.665,87	181.360,81	279.964,57	493.638,82	563.502,97
Ukupno	88.100,00	239.582,67	353.612,00	594.918,98	602.396,02

Tabela 2: Vrste prihoda Tehnopolis-a za period 2015-2020. godine.

1. Zakup kancelarija - stanari biznis inkubatora

Po uzoru na sve biznis inkubatore regiona i svijeta tako i biznis inkubator Tehnopolis pored konsultantske podrške pruža i infrastrukturnu podršku stanarima tj. kancelarije po beneficiranim cijenama, uslovima i po određenom modelu. Naime, nakon ulaska u sistem podrške biznis inkubatora, stanari u početnom periodu plaćaju samo režijske troškove tj. 4€ / m², a samo oni koji su u sistemu podrške 36 mjeseci, nakon trideset mjeseci plaćaju punu cijenu, koja je i u tom trenutku ispod tržišne. Procenat učešća ovih prihoda u ukupnim prihodima u poslednjih 5 godina iznosi 6,29%.

2. Kafeterija

Dominantno za interne potrebe zaposlenih i stanara, Tehnopolis posjeduje i kafeteriju. Pored te namjene, kafeterija je osnovana i sa ciljem postizanja zaokruženog sistema organizacije događaja. Prihodi koje ostvaruje kafeterija su dovoljni tek za pokrivanje troškova nabavke robe za kafeteriju i zarade zaposlene koja je u njoj angažovana. Procenat učešća ovih prihoda u ukupnim prihodima u poslednih 5 godina iznosi 2,63%.

3. Zakup sala

Jedna od ekonomskih djelatnosti koju obavlja Tehnopolis je davanje u zakup sala koje se nalaze u Tehnopolis za potrebe organizacije raznih događaja od okruglih stolova do konferencija. Sale se mogu rentirati isključivo za događaje koje za temu imaju preduzetništvo, razvoj biznisa i ostale teme povezane sa misijom i vizijom Tehnopolis-a a koje mogu biti od značaja za razvoj poslovnog ambijenta Crne Gore. Procenat učešća ovih prihoda u ukupnim prihodima u poslednih 5 godina iznosi 1,25%.

4. Konsultantske usluge

Tehnopolis u okviru svoje djelatnosti pruža konsultantske usluge, usluga organizacije događaja, marketinga. Usled činjenice da iznos opredijeljenog budžeta od strane ministarstva nije bio dovoljan da pokrije zarade zaposlenih, režije, troškove održavanja objekta od 2000 m², naknade članova Odbora direktora, kofinansiranje međunarodnih EU projekata, Tehnopolis je prethodnih godina koristeći sopstvene ljudske kapacitete pružao konsultantske usluge kako bi nadomijestio nedostajuća sredstva. Procenat učešća prihoda od pružanja konsultantskih usluga u ukupnim prihodima u poslednih 5 godina iznosi 4,71%.

5. Ostali prihodi

Najveće učešće u prihodima Tehnopolis imaju donacije i prihodi od projekata. Tehnopolis trenutno sprovodi 19. međunarodnih EU projekata za čiju uspješnu implementaciju je neophodno pored prefinansiranja obezbijediti i 15% kofinansiranja, kao učešća Tehnopolis u projektu. Usluge i aktivnosti u okviru projekata obavezni smo da nudimo krajnjim korisnicima besplatno. Procenat učešća ostalih prihoda u ukupnim prihodima Tehnopolis u poslednjih 5 godina iznosi 85,12%.

Rashodi

U prilogu dopisa br. UPI-05-430/20-73/5 od 17.02.2021. godine, dostavljen je tabelarni prikaz strukture rashoda Tehnopolis-a po godinama 2017/2018/2019. U ukupnim

troškovima najznačajniji procenat troškova čine troškovi zarada, naknada zarada i konsultanatskih usluga.

Od ukupnih troškova EU projekata 15% predstavlja učešće Tehnopolis odnosno kofinansiranja. Kako na ukupne troškove treba dodati i ulaganja u opremu, kofinansiranje Tehnopolis po godinama iznosi:

- 2017 - 7,858.52 €;
- 2018 - 23,995.76 €; i
- 2019 - 49,278.93 €.

Tehnopolis je godišnja sredstva uplaćivana od strane Ministarstva nauke, koja su predmet ovog ispitnog postupka kod vaše Agencije, isključivo koristio za isplatu dijela zarada zaposlenim i angažovanim licima, naknada članovima Odbora direktora, režijskih troškova i troškova održavanja objekta. Bruto zarade u predmetnim godinama čine dominantan trošak i Tehnopolis ne bi bio u prilici da obezbjeđuje mjere podrške prije svega svojim stanarima, bez podrške iz državnog budžeta. Sredstva nijesu korišćena za ulaganje u obavljanje profitabilnih djelatnosti jer za Tehnopolis u fokusu nije profitabilnost već podrška, budući da je crnogorski preduzetničko-inovacioni sistem u ranom stadijumu razvoja i ne postoji jako tržište na kojem bi Tehnopolis u ovom trenutku ostvario ekonomsku samostalnost. U narednom periodu usmjerićemo napore za dugoročno rješenje finansiranja Tehnopolis kao direktnog korisnika budžeta, a u skladu sa novim Zakonom o inovacionoj djelatnosti („Sl. list CG“, br. 82/20), kako bi preduprijedili poteškoće u daljem finansiranju i nastavili da pružamo podršku razvojem i novih istraživačkih infrastruktura.

U cilju pravilnog i potpunog utvrđivanja činjeničnog stanja, Agencija je uputila dopis br. UPI-05-430/20-73/6 od 24.06.2021. godine, naslovljen na Ministarstvo ekonomskog razvoja, radi preciziranja djelatnosti Tehnopolis-a, odnosno za koju svrhu i namjenu su utrošena dobijena sredstva.

U svom odgovoru br. 002-350/21-5690/4 od 09.07.2021. godine, zavedenom u Agenciji pod br. UPI-05-430/20-73/7 od 19.07.2021. godine, navedeno je da je misija Tehnopolis-a podrška unaprjeđenju nacionalnog inovacionog i preduzetničkog sistema u Crnoj Gori kroz sprovođenje skupa aktivnosti čija realizacija će razviti i unaprijediti inovacione kapacitete i inovacionu infrastrukturu za potrebe ukupnog održivog ekonomskog razvoja Crne Gore; a da je vizija Tehnopolis-a međunarodno prepoznatljiv i kredibilan centar inovacione djelatnosti u Crnoj Gori koji vrši aktivnosti razvoja inovativnog preduzetništva, modernizaciju i unapređenje konkurentnosti privrede, kreiranja novih znanja, razvoja i primjene inovacija proizvoda i procesa, upotrebe inovativnih tehnologija, uvođenja novih poslovnih modela, kao i razvoj kapaciteta i infrastrukture potrebne za podršku navedenim aktivnostima.

Dati su i ciljevi - srednji rok:

- Kreiranje novih i jačanje konkurentnosti postojećih crnogorskih preduzeća kroz razvoj inovativnih tržišno-orjentisanih proizvoda, usluga i tehnologija koji imaju veliki potencijal za komercijalizaciju i tržišnu primjenu;
- Podrška prenosu inovativnih ideja iz naučnoistraživačkih ustanova na tržište, kroz saradnju sa partnerima iz privrede ili kroz otvaranje novih preduzeća/spin-off kompanija u Crnoj Gori;
- Jačanje inovativnog potencijala preduzeća i njihove prepoznatljivosti u sistemu inovacija;
- Stimulisanje tehnoloških inovacija i podsticanje komercijalizacije, odnosno primjene inovativnih ideja i tehnologija na tržištu;
- Saradnja sa crnogorskom naučnom i privrednom dijasporom u cilju stvaranja uslova za strateško povezivanje i reintegraciju u domaću zajednicu;
- Podsticanje transfera znanja i tehnologija u saradnji sa domaćim i međunarodnim partnerima iz naučnoistraživačkog i privrednog sektora.

Zatim je navedeno da su aktivnosti i program podrške Tehnopolis-a stanarima i korisnicima su podijeljene u 3 grupe:

- Kreiranje novih i jačanje konkurentnosti postojećih crnogorskih preduzeća kroz rad biznis inkubatora i implementaciju svih definisanih nivoa podrške kao i kroz implementaciju specifičnih ciljanih programa podrške razvoju inovativnih preduzetničkih ideja;
- Unapređenje kapaciteta crnogorskog inovativnog ekosistema u dijelu znanja i vještina kroz organizaciju obuka i treninga;
- Aktivacija, promocija inovativnog preduzetničkog potencijala i izgradnja inovativnog ekosistema u Crnoj Gori kroz organizaciju promotivno edukativnih događaja.

U dijelu kreiranja novih i jačanje konkurentnosti postojećih crnogorskih preduzeća biznis inkubator u prvim koracima pruža sve neophodne informacije za osnivanje ili razvoj biznisa i služi kao svojevrsna info tačka u procesu razvoja inovativne preduzetničke ideje. U narednom koraku, za sve aplikante koji ispune potrebne definisane uslove dostupna su 4 modela podrške i to: predinkubacija, inkubacija, virtuelna inkubacija i podrška po komercijalnim uslovima. Navedena podrška podrazumjeva neophodnu infrastrukturnu, konsultantsku, mentorsku podršku, podršku kroz izgradnju znanja i vještina uz umrežavanje na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou, a u skladu sa prepoznatim potrebama stanara definisanu kroz relevantne planove razvoja svakog stanara i pripadajuće akcione planove sa gantogramima aktivnosti. Posebno je važno istaći da je stanarima u dijelu infrastrukturne podrške pored kancelarijskog prostora dostupna podrška laboratorije

za industrijski dizajn - TechLab, bio-tehnološke laboratorije BioLab, Data centra, coworking prostora Code Hub Nikšić te FILA inovativne laboratorije za oblast pametne poljoprivrede. Navedena podrška je dostupna stanarima potpuno besplatno ili pod subvencioniranim uslovima. Pored rada biznis inkubatora, Tehnopolis samostalno ili u partnerstvu sa nacionalnim i međunarodnim partnerima radi na razvoju i implementaciji specifičnih programa podrške poput programa predakceleracije BoostMeUp, RISE programa razvoja socijalnog preduzetništva ili EU4TECH Proof of concept programa. Posebno važan segment u dijelu kreiranja novih i jačanje konkurentnosti postojećih crnogorskih preduzeća predstavlja izazov poboljšanje uslova za finansiranje i pristup kapitalu za inovativne i preduzetničke ideje i startup projekte iz Crne Gore. U ovoj oblasti Tehnopolis je kroz privlačenje sredstava iz dostupnih međunarodnih fondova pružio značajne mogućnosti za privlačenje kapitala i alternativnih izvora finansiranja i prezentaciju ideja i projekata investitorima, biznis anđelima iz zemlje i regiona. Konkretno, kroz projekat CROWN koji je finansiran kroz program prekogranične saradnje IPA CBC Hrvatska – Bosna i Hercegovina - Crna Gora biće razvijene i plasirane na globalne crowdfunding platforme (Kickstarter, Indiegogo) 3 crowdfunding kampanje iz Crne Gore u cilju validacije navedenih proizvoda i usluga i alternativnog finansiranja razvoja navedenih proizvoda ili usluga. U dijelu unapređenja kapaciteta crnogorskog inovativnog ekosistema Tehnopolis je organizovao 4 ciklusa obuka sa ukupno 33 obuke na 19 različitih tema i sa 452 polaznika. Teme obuka su definisane kroz participativni proces prepoznavanja potreba ciljne grupe te u skladu sa prepoznatim strateškim prioritetima na nacionalnom nivou u dijelu deficitarnih vještina i zanimanja potrebnih za dalji održivi razvoj inovativnog ekosistema i ekonomije u Crnoj Gori. U dijelu aktivacija, promocija inovativnog preduzetničkog potencijala i izgradnje inovativnog ekosistema u Crnoj Gori Tehnopolis organizuje veliki broj različitih formata događaja od interno kreiranih i brendiranih formata poput Code on meet-upova, Smart Trio Business foruma, Starting up in Nikšić meet-upova, događaja sa globalnim licencama poput FuckUp Nights, hakatona (HakaTON - prvi mejkerski hakaton u Crnoj Gori), navedeno je u predmetnom odgovoru Ministarstva ekonomskog razvoja.

Član 10 Statuta Tehnopolis-a definiše djelatnosti koje obavlja Tehnopolis. U praksi Tehnopolis dominantno i primarno obavlja neekonomske aktivnosti odnosno aktivnosti na neprofitnoj osnovi. Prihodi koje je ostvario Tehnopolis vršeći neekonomsku djelatnost u prethodnih 5 godina iznose procentualno 85.12% (EU projekti, nacionalni projekti, donacije). Stanarima biznis inkubatora, razvojnim timovima, korisnicima programa podrške Tehnopolis pruža sledeće usluge: informisanje, podršku u osnivanju, konsultantsku, mentorsku podršku, podršku kroz izgradnju znanja i vještina uz umrežavanje na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou, a u skladu sa prepoznatim potrebama stanara definisanu kroz relevantne planove razvoja svakog stanara i pripadajuće akcione planove sa gantogramima aktivnosti. podrška laboratorije za industrijski dizajn – TechLab, bio-tehnološke laboratorije BioLab, Data centra, coworking prostora Code Hub Nikšić te

FILA inovativne laboratorije za oblast pametne poljoprivrede.

Ekonomske aktivnosti koje od kojih Tehnopolis ostvaruje prihod su sporedne i obuhvataju sledeće:

- zakup kancelarijskog prostora
- zakup sala
- konsultantske usluge
- kafeterija

Prihodi koje je ostvario Tehnopolis vršeci ekonomsku djelatnost u prethodnih 5 godina iznose procentualno **14.88 %**. Cijene usluga od kojih Tehnopolis ostvaruje ove vrste prihoda ispod su tržišnih i relevantnih cijena. Npr. u početnim fazama inkubacije stanari Tehnopolis plaćaju tek 40% pune cijene zakupa, koja je opet ispod realne tržišne cijene. Prihodi koje Tehnopolis ostvario od ekonomskih aktivnosti dominantno se reinvestiraju u nove neekonomske aktivnosti podrške. Razlika između prihoda i rashoda Tehnopolis odnosno ostvarena dobit Društva reinvestira se u dalji razvoj i obavljanje djelatnosti Društva po članu 36. Statuta. Nadalje, Tehnopolis kroz određene programe podrške pruža finansijsku podršku odnosno bespovratna sredstva razvojnim timovima, novosnovanim firmama za razvoj svoje ideje. Dodatno na usluzi su im istraživački kapaciteti laboratorija. U skladu sa nacionalnim zakonodavstvom i međunarodnim standardima prihodi od ekonomske i neekonomske aktivnosti jasno su razdvojene u poslovnim knjigama Tehnopolis. Javno finansiranje ne premašuje troškove neekonomskih aktivnosti.

Dalje, precizirano je da u Crnoj Gori ne postoje privatni biznis inkubatori niti privatni inovaciono preduzetnički centri, kao i da ne postoje privatni operateri koji imaju stanare biznis inkubatora niti privatne firme koje pružaju širok spektar podrške kao Tehnopolis, a što je naznačeno u tekstu iznad. Nadalje cijene zakupa za stanare takođe su ispod tržišnih i subvencionirane su. Cilj Tehnopolis-a nije ostvarivanje profita, kao što je slučaj sa privatnim firmama već podrška razvoju preduzetničkog i naučnog potencijala, a prihode ostvaruje kako bi mogao ostvariti taj cilj i potom ih reinvestirati u realizaciju nove podrške.

Zatim se Ministarstvo ekonomskog razvoja izjašnjavalo na temu na osnovu čega bi se Tehnopolis mogao smatrati „istraživačkom infrastrukturom”.

U svom izjašnjenju, ministarstvo je navelo da se Tehnopolis nalazi u moderno opremljenoj zgradi od septembra 2016. godine. U prostoru su tada i projektovani prostori za 3 laboratorije; Biotehnološku laboratoriju, Laboratoriju za industrijski dizajn i Data centar. Nakon dugotrajnog procesa od izrada studija izvodljivosti, programiranja sredstava, sprovedenih tenderskih procedura laboratorije su u konačnom i opremljene. Sve tri laboratorije su u prethodnom periodu na nekomercijalnoj,

neprofitnoj osnovi pružale podršku; stanarima Tehnopolis, razvojnim timovima, poljoprivrednim proizvođačima, inovatorima, ICT kompanijama koje razvijaju svoje inovativne usluge na bazi vještačke inteligencije. Zaposleni u laboratorijama u saradnji sa fakultetima u Crnoj Gori su aktivno radili na pisanju naučno istraživačkih projekata. Tehnopolis se nalazi u registru inovativnih organizacija i registru naučna mreža. Aktivnosti na stimulisanju međunarodne naučne saradnje transferu znanja i tehnologija su intenzivne. Tehnopolis se može smatrati istraživačkom infrastrukturom jer posjeduje objekte, resurse i usluge koje koristi istraživačka zajednica kako bi sprovodila istraživanja i podsticala inovacije. Tehnopolis posjeduje i RUO opremu (qPCR uređaj i Bruker S1 Titan 800 Handheld XRF Analyzer) kao i e-infrastrukturu odnosno Data centar. Saradnja sa akademskom zajednicom predstavlja posebno važan segment u ukupnom radu i razvoju usluga i aktivnosti podrške Tehnopolis. Trenutno, Tehnopolis ima uspostavljenu formalnu saradnju kroz relevantne ugovore i memorandum o saradnji sa preko 50 univerziteta, uključujući 2 ključna univerziteta iz Crne Gore - Univerzitet Crne Gore i Univerzitet Donja Gorica, preko 30 univerziteta iz regiona uključujući Univerzitet u Beogradu, Univerzitet u Novom Sadu, Sveučilište Zadar, Sveučilište Rijeka, Sveučilište Split, Univerzitet Banjaluka, Sveučilište Mostar, Univerzitet u Tirani, ali i preko 20 evropskih univerziteta poput Norwegian University of Science and Technology Vilnius Gediminas Technical University, Wageningen University, Univerzitet Maribor, University of Agronomic Sciences and Veterinary Medicine of București. Navedena saradnja se ogleda u implementaciji međunarodnih projekata dominantno u okviru Erasmus+ programa podrške i saradnje akademske i neakademske zajednice, transferu znanja i praksi u dijelu razvoja infrastrukturnih segmenata Tehnopolis ali i navedenih akademskih institucija, saradnji na implementaciji programa izgradnje preduzetničkih vještina studenata navedenih univerziteta kroz organizaciju različitih edukativnih i promotivnih aktivnosti ali i kroz organizaciju specifičnih formata događaja poput hakatona.

Laboratorija za industrijski dizajn je stavljena na raspolaganje svim inovativnim MSP, inovatorima, startupovima koji se nalaze u sistemu podrške Tehnopolis, kao i akademskoj zajednici a sve u cilju uvođenja novih tehnologija i implementacije inovativnih rješenja pri razvoju novih proizvoda i poboljšanja postojećih. Opremljeni smo industrijskim 3D štampačima za metal i različite vrste termoplastika, CNC mašinama, 3D skenerom, aparatima za zavarivanje različitih vrsta metala i legura, CAM/CAD licenciranim softverima i robotskom rukom.

Biotehnološka laboratorija, Biolab Tehnopolis je otvorena u cilju pružanja podrške poljoprivrednim proizvođačima i razvoju poljoprivrede, kao i za uvezivanje akademskog i biznis sektora. Dodatno, podstićemo transfer znanja i inovacija, kako bi došli do kreiranja novih, kao i poboljšanja kvaliteta postojećih proizvoda.

Takođe, laboratorija ima na raspolaganju i resurse FILA inovativne laboratorije (obezbijeđene kroz FILA - Jačanje i unaprijeđenje prekogranične mreže za inovaciju

kroz laboratorije za fertilizaciju i inovaciju u agro-hrani u cilju jačanja veze između istraživanja i malih i srednjih preduzeća projekat, finansiran sredstvima Evropske unije kroz program Interreg IPA CBC Italija-Albanija-Crna Gora), u vidu automatizovanog drona za agrokulturu (Parrot Bluegrass).

Zatim je Agencija tražila da se precizira da li postoji pravilno razdvajanje računa između neekonomskih i ekonomskih aktivnosti Tehnopolis-a? Vodi li Tehnopolis odvojeno računovodstvo?

U računovodstvu Tehnopolis precizno su odvojeni Prihodi po vrstama aktivnosti odnosno djelatnosti po osnovu koje su ostvareni. Sa druge strane, zahtjevi izvještavanja po osnovu međunarodnih i nacionalnih projekata koje sprovodi Tehnopolis a kojih je trenutno 19, su da se odvajaju troškovi nastali za svaki projekat pojedinačno. Tehnopolis na posebnim organizacionim jedinicama pod posebnim kodovima evidentira takve vrste troškova.

Konačno, Agencija je uputila pitanje da li bi se moglo smatrati da Tehnopolis obavlja usluge od opšteg ekonomskog interesa (UOEI)?

Inovaciono preduzetnički centar Tehnopolis d.o.o. je 2017. godine uputio zahtjev za davanje mišljenja Vladi Crne Gore - Upravi za javne nabavke, da li je Tehnopolis obveznik Zakona o javnim nabavkama i ako jeste shodno kom članu Zakona. U odgovoru nadležnog organa se nedvomsisleno kaže da je Tehnopolis obveznik Zakona o javnim nabavkama kao pravno lice koje vrši poslove od javnog interesa. Dopis br. 527/2017 od 16.02.2017. u prilogu ovog dopisa.

U izmijenjenom Zakonu o javnim nabavkama („Sl. list CG” br. 074/19 od 30.12.2019), kao privredno društvo koje je osnovano radi zadovoljenja potreba od javnog interesa a koje nema industrijski ili komercijalni karakter i zahvaljujući toj klasifikaciji prepoznat je kao privredni subjekt koji je obveznik Zakona o javnim nabavkama.

Nadalje, shodno članu 24 Zakona o inovacionoj djelatnosti („Sl. list CG“, br. 82/20), Tehnopolis je prepoznat kao subjekt inovacione infrastrukture koji će vršiti javna ovlašćenja za poslove iz svoje djelatnosti.

III USMENA RASPRAVA

Dana 23.09.2021. godine, sa početkom u 10,00 časova, u prostorijama Agencije je održana usmena rasprava u prisustvu Nevene Radović, punomoćnice Ministarstva ekonomskog razvoja, po punomoćju br. 002-328/21-7599/2 od 20.09.2021. godine, zavedenom u Agenciji pod br. UPI-05-430/20-73/11 od 23.09.2021. godine, po uredno primljenom Pozivu za usmenu raspravu br. UPI-05-430/20-73/8 od 14.09.2021.

godine i Vanje Zorić Šundić, punomoćnice Tehnopolis-a, po punomoćju br. 587/21 od 20.09.2021. godine, zavedenom u Agenciji pod br. UPI-05-430/20-73/12 od 23.09.2021. godine, po uredno primljenom Pozivu za usmenu raspravu br. UPI-05-430/20-73/9 od 14.09.2021. godine.

Nakon što je objavljen predmet rasprave čitanjem Rješenja Agencije br. 01-UPI-73/3-20 od 03.12.2020. godine, pristupilo se saslušanju stranke i zainteresovanog lica, od strane ovlaštenog službenog lica.

Punomoćnica Ministarstva ekonomskog razvoja, Nevena Radović, nakon što je opomenuta, upozorena i poučena u smislu člana 11 Zakona o upravnom postupku, načelo utvrđivanja istine, direktno na zapisnik je izjavila: „U svemu kao u prethodnom postupku“.

Punomoćnica Tehnopolis-a, Vanja Zorić Šundić, nakon što je opomenuta, upozorena i poučena u smislu člana 11 Zakona o upravnom postupku, načelo utvrđivanja istine, direktno na zapisnik je izjavila: „Nemam ništa da izjavim“.

U daljem toku usmene rasprave ovlašteno lice je donilo Rješenje da se izvrši uvid u akte, koji se izvode kao dokaz, i to kako slijedi: Rješenje o pokretanju ispitnog postupka br. 01-UPI-73/3-20 od 03.12.2020. godine; Odgovor - reagovanje Ministarstva prosvjete, nauke, kulture i sporta na činjenice navedene u Rješenju o pokretanju ispitnog postupka br. 01-UPI-73/3-20 od 03.12.2020. godine, zavedeno u Agenciji pod br. 05-UPI-73/4-20 od 24.12.2020. godine; Zahtjev za izjašnjenje i dostavu podataka br. UPI-05-430/20-73/5 od 28.01.2021. godine; Odgovor na zahtjev za izjašnjenje i dostavu podataka Ministarstva ekonomskog razvoja, zaveden u Agenciji pod br. UPI-05-430/20-73/5 od 17.02.2021. godine; Zahtjev za dostavu podataka br. UPI-05-430/20-73/6 od 24.06.2021. godine; Odgovor na zahtjev za izjašnjenje i dostavu podataka Ministarstva ekonomskog razvoja, zaveden u Agenciji pod br. UPI-05-430/20-73/7 od 19.07.2021. godine; Poziv za usmenu raspravu br. UPI-05-430/20-73/8 od 14.09.2021. godine; i Poziv za usmenu raspravu br. UPI-05-430/20-73/9 od 14.09.2021. godine.

Nakon čega se, na pitanje da li je nadležni organ (čiji je pravni sljedbenik Ministarstvo ekonomskog razvoja) prije odobravanja isplata u 2021. godini, zatražio od Tehnopolis-a da dostavi Obrazac izjave za pomoći male vrijednosti (de minimis pomoć), punomoćnica Ministarstva ekonomskog razvoja, Nevena Radović, direktno na zapisnik je izjavila: „U 2021. godini pravni sljedbenik Ministarstva nauke, odnosno Ministarstva ekonomskog razvoja nije vršilo isplate prema „Tehnopolis-u“ zbog rješenja Agencije kojim se isplate zabranjuju do okončanja ispitnog postupka“. Za 2020. godinu ćemo se naknadno izjasniti“.

Na pitanje koja je sve sredstva, u kojim iznosima, po kojim osnovama, kojim aktima i

za koje opravdane troškove nadležni organ (čiji je pravni sljedbenik Ministarstvo ekonomskog razvoja) dodijelio Tehnopolis-u u periodu od 2018. do 2020. godine, zaključno sa 31.12.2020. godine, punomoćnica Ministarstva ekonomskog razvoja, Nevena Radović, direktno na zapisnik je izjavila: „Sredstva su dodijeljena na osnovu Budžeta Ministarstva nauke (u daljem tekstu: pravni prethodnik), sa stavke 431 transferi institucijama pojedincima nevladinom i javnom sektoru sa pozicije 4319 ostali transferi institucijama. Ovo se izvodi na osnovu mišljenja Državne revizorske institucije koja je mišljenjem iz 2016. godine naložila da se sredstva koja se prebacuju „Tehnopolis“-u odrade sa ove stavke. Mišljenje je javno dostupan dokument i može se pronaći na sajtu DRI. Troškovi koji su pokriveni ovim transferom odnose se na operativne, administrativne i režijske troškove. Troškovi su takođe naznačeni u osnivačkim aktima „Tehnopolis“-a čiji je osnivač Vlada CG, odnosno Ministarstvo“. Iznosi su okvirno 90 hiljada € na godišnjem nivou, što je takođe bilo predviđeno Budžetom Ministarstva“.

Na pitanje da li postoji kumulacija mjera dodijeljenih Tehnopolis-u u periodu od 2018. do 2020. godine (de minimis, pomoć iz budžeta države, iz budžeta opštine, budžeta javnog preduzeća, pomoć iz strukturnih fondova), za pokrivanje istih opravdanih troškova, punomoćnica Ministarstva ekonomskog razvoja, Nevena Radović, direktno na zapisnik je izjavila: “ Koliko mi je poznato ne, ali možemo u pismenoj formi naknadno dostaviti odgovor“.

Na pitanje koja je sve sredstva, u kojim iznosima, po kojim osnovama, kojim aktima i za koje opravdane troškove Tehnopolis primio u periodu od 2018. do 2020. godine, zaključno sa 31.12.2020. godine, punomoćnica Tehnopolis-a, Vanja Zorić Šundić, direktno na zapisnik je izjavila: “Inovaciono preduzetnički centar „Tehnopolis“ je u period od 01.01.2018. godine, do 31.12.2020. godine u ukupnom iznosu dobio 270 hiljada €. Kada je u pitanju iznos od 200 hiljada € u 2019. godini, uplata je izvršena od strane Ministarstva nauke po osnovu Ugovora o odobravanju sredstava za sufinansiranje i predfinansiranje međunarodnih projekata, po zaključku Vlade CG, Sjedinice od 16.maja 2019. godine, br. 07-1947, projektni troškovi. Riječ je o finansiranju projektnih aktivnosti sprovedenih u cilju razvoja inovacija, pružanju podrške mladim ženama iz CG i BiH kroz projekat ERASMUS+ za unapređenje saradnje međugraničnog poslovnog okruženja za grupno finansiranje za prioritetan razvoj inovacija, jačanje i unapređenje prekogranične mreže za inovacije kroz uspostavljanje laboratorija, za fertilizaciju i inovacije u agro hrani u cilju jačanja veze između istraživanja i sektora malih i srednjih preduzeća. Krajnji korisnici ovih sredstava su bili, kao i uvijek kada je „Tehnopolis“ u pitanju, mali i srednji biznisi kojima je neophodna pomoć u razvoju njihovih ideja. O ostalim sredstvima koje je „Tehnopolis“ primio, ćemo se naknadno izjasniti pisanim putem“.

Na pitanje koje su ekonomske djelatnosti, a koje neekonomske djelatnosti Tehnopolis-a, punomoćnica Tehnopolis-a, Vanja Zorić Šundić, direktno na zapisnik je izjavila:

„Ekonomske aktivnosti su zakup kancelarija stanarima biznis inkubatora. Prihode koje ostvaruje „Tehnopolis“ po ovom osnovu su znatno manji od tržišnih, jer je riječ o poslovnoj praksi Biznis inkubatora u Svijetu da u toku prvih godina razvoja svoje ideje oni plaćaju samo režijske troškove. Dalje, imamo kafeteriju kao drugu ekonomsku aktivnost koja u prethodnih 5 godina u ukupnom iznosu prihoda ima samo 2,63% dominantno je internog karaktera. Zakup sala kao treća ekonomska aktivnost. Zakup sala odnosi se na potrebe organizacije raznih dogažaja, okruglih stolova, dokonferencija. Sale se mogu rentirati isključivo za događaje koji za temu imaju preduzetništvo, razvoj biznisa i ostale teme koje su povezane sa vizijom i misijom „Tehnopolis“-a a koje mogu biti od značaja za razvoj poslovnog ambijenta CG. Procenat učešća od zakupa sala u ukupnim prihodima u poslednjih 5 godina, iznosi 1,25%. Imamo konsultantske usluge, procenat usluga od prihoda od konsultantskih usluga u ukupnim prihodima u poslednjih 5 godina iznosi 4,71%. Konsultantske usluge se obavljaju usled činjenice da iznos opredijeljenog budžeta od strane Ministarstva nije bio dovoljan da pokrije zaradu zaposlenih, režije, troškove održavanja objekta i naknade članova Odbora direktora. „Tehnopolis“ je prethodnih godina koristeći sopstvene ljudske kapacitete pružao konsultantske usluge kako bi nadomijestio nedostajuća sredstava, a ne u svrhu sticanja profita.

Od neekonomskih aktivnosti izdvajamo sljedeće:

- Pružanje pune logističke pomoći razvoju mikro malim i srednjim preduzećima.
- Pružanje podrške u ostvarivanju saradnje kod domaćih i inostranih izvora finansiranja i ostvarivanja saradnje sa inostranim partnerima na programima za podsticanje razvoja ekonomije.
- Podrška internacionalizacije i komercijalizacije istraživanja i plasiranje gotovih proizvoda i usluga na tržište.
- Aktivacija promocija inovativnog preduzetničkog potencijala i izgradnja inovativnog ekosistema u CG kroz organizaciju promotivno edukativnih događaja.
- Unapređenje kapaciteta Crnogorskog inovativnog ekosistema u dijelu znanja i vještina kroz organizaciju obuka i treninga.
- Kreiranje novih i jačanje konkurentnosti postojećih crnogorskih preduzeća kroz rad Biznis inkubatora i implementacija svih definisanih nivoa podrške.
- Podsticanje transfera znanja i tehnologija u saradnji sa domaćim i međunarodnim partnerima iz naučno istraživačkog i privrednog sektora.
- Saradnja sa crnogorskom naučnom i privrednom dijasporom u cilju stvaranja uslova za strateško povezivanje i reintegraciju u domaću zajednicu.

Za period od 5 godina, procenat učešća prihoda od neekonomske djelatnosti u ukupnim prihodima „Tehnopolis“ iznosi 85,12%. Za podatke o učešćima ekonomske i neekonomske djelatnosti posebno za svaku traženu godinu, izjasnićemo se naknadno pismenim putem“.

Na pitanje kada je u pitanju Tehnopolis, da li se radi o entitetu, kao što je univerzitet, istraživački institut, tehnologija agencija za transfer, posrednik za inovacije ili slično postrojenje ili resurs, koji se prvenstveno bavi nezavisnim istraživanjem, razvojem ili širokim širenjem takvih rezultata, punomoćnica Tehnopolis-a, Vanja Zorić Šundić, direktno na zapisnik je izjavila: „Tehnopolis“ je jedinstvena organizacija u CG, jedinstven inovaciono preduzetnički centar u okviru kojeg se nalaze i tri istraživačka segmenta: biotehnoška laboratorija, laboratorija za industrijski dizajn i data centar koje su dominantno fokusirane za pružanje podrške stanarima „Tehnopolis“ razvojnim timovima, inovatorima ICT kompanijama, koje razvijaju skvoje inovativne usluge na bazi vještačke inteligencije. Fokus ovih laboratorija jeste i na aktivnostima na stimulisaniu međunarodne naučne saradnje, transferu znanja i tehnologija. „Tehnopolis“ se nalazi u registru inovativnih i registru naučne mreže. „Tehnopolis“ ima uspostavljenu formalu saradnju kroz relevantne ugovore i memorandume o saradnji sa preko 50 univerziteta. Samim tim, možemo reći da bi se „Tehnopolis“ mogao smatrati naučno istraživačkom infrastrukturom“.

Na pitanje da li je Tehnopolis organizacija koja obavlja neke aktivnosti na teritoriji Evropske unije ili Evropskog ekonomskog prostora, punomoćnica Tehnopolis-a Vanja Zorić Šundić, direktno na zapisnik je izjavila: „Tehnopolis“ u ovom trenutku implementira 18 međunarodnih EU projekata kroz razne programe prekogranične saradnje. Jedan dio projektnih aktivnosti samim tim, sprovodi se na teritoriji EU, dok se jedan dio aktivnosti sprovodi na području CG. „Tehnopolis“ ima preko 150 partnera iz EU i regiona, sa kojima radi na ostarivanju opštih i specifičnih ciljeva tih projekata“.

Na pitanje da li Tehnopolis prima entitete (stanare) koji se bave ekonomskom djelatnošću (poput pokretanja preduzeća, osnivanja preduzeća ili drugih preduzeća) u objektu kojim upravlja vaša organizacija (kao što je klaster inovacija, inkubator, akcelerator ili slično), punomoćnica Tehnopolis-a Vanja Zorić Šundić, direktno na zapisnik je izjavila: „Stanari Tehnopolis“-a se za podršku biznih inkubatora prijavljuju na osnovu javnog poziva koji je uvijek otvoren. Potencijalni stanari popunjavaju aplikacione formulare, a komisija koju je osnovao „Tehnopolis“ odlučuje o tome da li je ideja koja je navedena u aplikacionom obrazcu ispunjava sve neophodne uslove za prijem u podršku biznis inkubatora. Korisnici podrške mogu biti mladi razvojni timovi sa inovativnim kreativnim idejama, ali i već osnovana pravna lica koja žele inovirati svoj proizvod, uslugu ili proces poslovanja. Korisnici podrške „Tehnopolis“-a mogu biti i klasteri“.

Na pitanje da li Tehnopolis pruža bespovratna sredstva ili finansijsku podršku subjektima koji se bave ekonomskom aktivnošću (kao što su novoosnovana preduzeća, odvojena preduzeća ili druga preduzeća), punomoćnica Tehnopolis-a Vanja Zorić Šundić, direktno na zapisnik je izjavila: „Tehnopolis“ je 2020. godine sprovodio predakceleracijski program BOOST ME UP u okviru kojeg je pružio bespovratnu finansijsku podršku za 6 razvojnih timova koji su nakon takmičarskog

dijela pokazali najbolje rezultate u smislu potencijalnog razvoja svog inovativnog proizvoda i usluge. Sredstva su iznosila 4,5 hiljada € po timu, a obezbijedena su kroz javni poziv Ministarstva nauke za strateško partnerstvo za predakceleracijske programe u CG. Navedeni timovi ne obavljaju privrednu djelatnost, već je na njima odluka na koji će način iskoristiti dobijena sredstva za razvoj svog proizvoda ili usluge. Navedena sredstva mogu biti upotrijebljena za: kupovinu određene opreme, osnivanje društva, ulaganje u marketing ili dodatne konsultantske usluge, odnosno dalji razvoj biznis ideja“.

Na pitanje da li Tehnopolis omogućava pristup imovini intelektualne svojine (npr. davanjem ugovora o licenci) za subjekte koji se bave ekonomskom djelatnošću, punomoćnica Tehnopolis-a Vanja Zorić Šundić, direktno na zapisnik je izjavila: „Tehnopolis“ ne pruža pristup imovini intelektualne svojine za subjekte koji se bave ekonomskom ili neekonomskom djelatnošću“.

Na pitanje da li Tehnopolis vrši istraživanje u ime ili za račun drugih subjekata (istraživačke usluge, istraživanje po ugovoru) i/ili prodaje bilo koje druge usluge ili proizvode, punomoćnica Tehnopolis-a Vanja Zorić Šundić, direktno na zapisnik je izjavila: „Tehnopolis“ ustupa kapacitete naučno istraživačke, bez naknade svojim stanarima zainteresovanim startup-ovima, inovatorima i akademskoj zajednici bez naknade“.

Na pitanje da li Tehnopolis učestvuje u bilo kojim zajedničkim istraživačkim projektima koji nijesu istraživanja u ime društva, tj. u projektima efikasne saradnje neekonomske prirode sa subjektima koji se bave ekonomskom djelatnošću, punomoćnica Tehnopolis-a Vanja Zorić Šundić, direktno na zapisnik je izjavila: „Tehnopolis“ sada nije učestvovao u istraživanju za neekonomske djelatnosti sa subjektima koji obavljaju ekonomsku djelatnost“.

Na pitanje da li Tehnopolis odvaja na svojim računima svoje ekonomske i neekonomske aktivnosti (tj. upotreba ljudskih i neljudskih resursa, troškovi, finansiranje, prihodi se evidentiraju odvojeno od neekonomskih aktivnosti na jasan i različit način u bilans stanja i izveštaji o prihodima organizacije u skladu sa nacionalnim ili međunarodnim računovodstvenim standardima), punomoćnica Tehnopolis-a Vanja Zorić Šundić, direktno na zapisnik je izjavila: „Svi prihodi „Tehnopolis“- a precizno su odvojeni po vrstama aktivnosti, odnosno djelatnostima po kojima su ostvareni. Na to nas obavezuje nacionalno zakonodavstvo a i međunarodni ugovori, tako da se svi prihodi vode po poslovnim jedinicama kako bi uvijek jasno mogli utvrditi izvor navedenih prihoda i rashoda. Postoji odvojeno računovodstvo, po poslovnim jedinicama i vrsti prihoda i rashoda. Kada su u pitanju prihodi, jasno su razdvojeni prihodi od ekonomskih od prihoda od neekonomskih djelatnosti“.

U konačnom prijedlogu, punomoćnica Ministarstva ekonomskog razvoja, Nevena Radović, direktno na zapisnik je izjavila: „Tehnopolis“ vrši usluge od opšteg ekonomskog interesa, to su promocije nauke istraživanje, razvoja i kao takav je osnovan kao strateški prioritetni cilj Vlade. Indirektni, odnosno krajnji korisnici su stanari „Tehnopolis“-a, a to su subjekti koji još uvijek nijesu aktivni na tržištu. Ekonomske aktivnosti „Tehnopolis“-a čine manje od 15% njegove djelatnosti i to u poslednjih 5 godina poslovanja, što je zanemarljivo ukupnom odnosu finansiranja, a s obzirom da je „Tehnopolis“ jedinstvena organizacija u inovacionom eko sistemu CG, on zapravo i nema konkurenciju, te ne može uzrokovati disbalans na tržištu“.

U konačnom prijedlogu, punomoćnica Tehnopolis-a, Vanja Zorić Šundić, direktno na zapisnik je izjavila: „Tehnopolis“ je jedinstven inovaciono preduzetnički centar u CG u čijem fokusu od osnivanja jeste vršenje usluga od opšteg ekonomskog interesa, promocija nauke, istraživanja i inovacija. Krajnji korisnici podrške koju pruža „Tehnopolis“ jesu subjekti koji se pripremaju za ulazak na tržište. „Tehnopolis“ dominantno obavlja neekonomske aktivnosti, imajući u vidu činjenicu da ekonomske aktivnosti čine manje od 15% djelatnosti „Tehnopolis“-a. Sveobuhvatne aktivnosti koje obavlja „Tehnopolis“ kao i inovaciona istraživačka infrastruktura, čine „Tehnopolis“ jedinstvenim u inovacionom eko sistemu CG, te konkurenciju nema“.

Ovlašćeno službeno lice je donijelo rješenja na Zapisnik br. UPI-05-430/20-73/14 od 23.09.2021. godine, kojima je naloženo stranci i zainteresovanom licu da u roku od pet dana od dana održavanja usmene rasprave dostave pisane odgovore na pitanja na koja se nijesu izjasnili. Ovlašćeno službeno lice je na navedeni zapisnik donijelo Rješenje kojim se usmena rasprava odložila za 29.09.2021. godine.

Blagovremeno postupajući po rješenju sa Zapisnika br. UPI-05-430/20-73/14 od 23.09.2021. godine, Ministarstvo ekonomskog razvoja je dostavilo Odgovor br. 002-388/21-7599/3 od 27.09.2021. godine, zaveden u Agenciji pod br. UPI-05-430/20-73/16 od 29.09.2021. godine, koji je izveden kao dokaz na usmenoj raspravi od 29.09.2021. godine. U navedenom podnesku, Ministarstvo ekonomskog razvoja je navelo da pravni sljedbenik Ministarstva nauke, tj. Ministarstvo ekonomskog razvoja nije tražilo obrazac izjave male vrijednosti od Tehnopolis u 2020. ni u 2021. godini, jer prenos sredstava se nije smatrao državnom pomoći, već finansiranjem osnovnih troškova poslovanja, koje je obaveza osnivača. Uplate su izvršene kako slijedi:

Broj rješenja	Datum rješenja	Uplaćeni iznos
04-430/20-329/2	11.2.2020.	22.500,00 €
04-430/20-499/2	15.4.2020.	22.500,00 €
04-402/20-1447/2	4.9.2020.	45.000,00 €

Tabela 3: Ukupan iznos uplaćen u 2020 godini je 90.000 eura.

Ministarstvo ekonomskog razvoja je navelo da ne postoji kumulacija dodijeljenih mjera Tehnopolis-u u periodu od njegovog osnivanja do danas. U prilog činjenici, kao dokaz je dostavljeno Mišljenje Agencije br. 05-336/3 od 25.4.2019 godine, Ugovor br. 01-1249/2 od 24.05.2019 godine i Obrazac izjave pomoći male vrijednosti od 23.04.2019 godine, te dopis Agenciji za zaštitu konkurencije br. 01-2679 od 25.09.2019 i odgovor Agencije br. 05-502/6 od 8.10.2019 godine.

U prilogu odgovora Ministarstva ekonomskog razvoja, dostavljeno je i Mišljenje Agencije br. 05-336/3 od 25.04.2019. godine na Predlog Informacije o zaključivanju Ugovora o odobravanju sredstava državne pomoći za sufinansiranje i predfinansiranje međunarodnih projekata Društva sa ograničenom odgovornošću Inovaciono preduzetnički centar „Tehnopolis“ Nikšić, sa Predlogom ugovora, a u kome se navodi da dodjela **subvencije u ukupnom iznosu od 200.000,00 eura u 2019. godini** u cilju prevazilaženja problema sa likvidnošću, nastalog zbog potrebe pred-finansiranja projekta. U Mišljenju Agencije br. 05-336/3 od 25.04.2019. godine se navodi da predmetne subvencije predstavljaju pomoć male vrijednosti (de minimis pomoć) u smislu Uredbe Komisije (EU), br. 1407/2013 od 18. decembra 2013. godine o primjeni čl. 107 i 108 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na pomoći male vrijednosti (de minimis pomoći) (32013R1407, SL L 352, 24.12.2013, str. 1-8), koja se u Crnoj Gori primjenjuje shodno Pravilniku o listi pravila državne pomoći - prilog 4a („Sl. list CG“, br. 35/14, 2/15, 38/15, 20/16). Utvrđeno je da će se navedeni iznos koristiti kako slijedi:

- 1) Grupno finansiranje za prioritetan razvoj inovacija (Crowdfunding to mainstream innovation-CrowdStream), program: Interreg Danube, u iznosu od 35.000,00 eura;
- 2) Saradnja za razvoj prekograničnog poslovnog okruženja (Cooperation for Development of Cross Border Business Environment - CODE), program: Interreg IPA Cross Border Cooperation Programme HR-BiH-MNE, u iznosu od 60.000,00 eura;
- 3) Pružanje podrške mladim ženama iz Crne Gore i Bosne i Hercegovine u preduzetništvu, zapošljavanju i liderstvu u oblasti informacionih tehnologija, program: ERASMUS u iznosu od 10.000,00 eura.

Za sufinansiranje i pred-finansiranje međunarodnih projekata:

- 4) Jačanje i unapređenje prekogranične mreže za inovacije kroz uspostavljanje laboratorija za fertilizaciju i inovacije u agro-hrani u cilju jačanja veze između istraživanja i sektora malih i srednjih preduzeća, program: Interreg-IPA za prekograničnu saradnju Italije, Albanije i Crne Gore, u iznosu od 60.000,00 eura;
- 5) Jačanje biznis registara, program: Interreg-IPA za prekograničnu saradnju Italije, Albanije i Crne Gore, u iznosu od 35.000,00 eura.

Blagovremeno postupajući po rješenju sa Zapisnika br. UPI-05-430/20-73/14 od 23.09.2021. godine, Tehnopolis je dostavio Odgovor br. 592/21 od 27.09.2021.

godine, zaveden u Agenciji pod br. UPI-05-430/20-73/15 od 28.09.2021. godine, koji je izveden kao dokaz na usmenoj raspravi od 29.09.2021. godine. U navedenom podnesku, Tehnopolis je naveo da shodno Zakonu o budžetu za 2018, 2019. i 2020. godinu za Tehnopolis su opredijeljena sredstva za finansiranje redovnih operativnih troškova u iznosu od po **90.000,00 €**. Opredijeljena sredstva su isplaćena kroz stavku ostali transferi institucijama iz budžeta Ministarstva nauke kao nadležnog ministarstva. Uplate po godinama nalaze se u sljedećim tabelama:

Broj rješenja	Datum rješenja	Datum uplate	Iznos(€)
01-608/2	13.03.2018.	28.03.2018.	22.500,00
01-799/2	03.04.2018.	04.04.2018.	7.500,00
01-1009	03.05.2018.	07.05.2018.	7.500,00
01-1248/2	01.06.2018.	12.06.2018.	22.500,00
01-1879/2	25.07.2018.	31.07.2018.	30.000,00
01-3118/2-pozajmica	30.11.2018.	11.12.2018.	12.500,00
Ukupno za 2018. godinu			102.500,00

Tabela 4: Uplate za 2018. godinu.

Broj rješenja	Datum rješenja	Datum uplate	Iznos(€)
01-127/2	28.01.2019.	05.02.2019.	7.500,00
01-191/2	05.02.2019.	12.02.2019.	37.500,00
01-1950/2	18.07.2019.	26.07.2019.	12.500,00
01-2420/2	06.09.2019.	16.09.2019.	10.000,00
01-3280/2	08.11.2019.	15.11.2019.	10.000,00
Ukupno za 2019. godinu			77.500,00

Tabela 5: Uplate za 2019. godinu.

Broj rješenja	Datum rješenja	Datum uplate	Iznos(€)
04-430/20-329/2	11.02.2020.	17.02.2020.	22.500,00
04-430/20-499/2	15.04.2020.	21.04.2020.	22.500,00
04-402/20-1447/2	04.09.2020.	08.09.2020.	45.000,00
Ukupno za 2020. godinu			90.000,00

Tabela 6: Uplate za 2020. godinu.

Ministarstvo nauke je 2018. godine uplatilo pozajmicu Tehnopolis, a za iznos te pozajmice od 12.500,00 €, umanjeње opredijeljeni budžet za 2019. godinu.

Tehnopolis je naveo da ukupno finansiranje operativnih/redovnih troškova Tehnopolis za period 2018 - 2020. godina iznosi **270.000,00 €**.

Dodatno, a za potrebe predfinansiranja i sufinansiranja troškova projektnih aktivnosti dana 30.05.2019. godine, Tehnopolis je naveo da je izvršena uplata u iznosu od **200.000,00 €** od strane Ministarstva nauke po Ugovoru br. 01-1249/2 od 24. maja 2019. godine.

Predmet Ugovora je realizacija nacionalnog sufinansiranja i pred-finansiranja međunarodnih projekata odobrenih Tehnopolisu, po Zaključku Vlade Crne Gore, sa sjednice od 16. maja 2019. godine, br. 07-1947 od 16. maja 2019. godine.

U navedenom periodu 2018-2020. pored uplata iz budžeta Ministarstvo nauke, Tehnopolis je primio sljedeće iznose sredstava iz budžeta Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja:

- 03.12.2018. godine (12.500,00 €); i
- 17.07.2020. godine (37.954,32 €).

Navedena sredstva odnose se na podršku uspostavljanju laboratorije odnosno svojevrsnog inkubatora za razvoj inovativnih projekata u poljoprivredi sa fokusom na agro-hrani, odnosno Biotehnoške laboratorije, laboratorije koja je osnovana u cilju pružanja podrške poljoprivrednim proizvođačima i razvoju poljoprivrede, kako kroz pružanje sopstvenih usluga tako i kroz uvezivanje akademskog i biznis sektora u svrhu podsticanja transfera znanja i inovacija, što će dovesti do kreiranja novih proizvoda, kao i poboljšanja kvaliteta postojećih.

U odnosu na navedeno i činjenicu da su navedene uplate u vezi sa sektorom poljoprivrede i usmjerene na podršku razvoju poljoprivrede, **samim tim se na ovu pomoć ne primjenjuje Zakon, shodno članu 1 stav 2 Zakona.**

Ostale uplate u naznačenom periodu odnose se na uplate po fakturama, uplate po osnovu ugovora o poslovno-tehničkoj saradnji i uplate za realizaciju projekata koje je Tehnopolis dobio pojavnim pozivima i konkursima.

Na pitanje da li su sredstva u iznosu od ukupno 270.000,00 eura, koja je u 2018., 2019. i 2020. godini nadležni organ čiji je pravni sljedbenik Ministarstvo ekonomskog razvoja dodijelio Tehnopolis-u za djelatnosti povezane s izvozom prema trećim zemljama ili državama članicama EU, odnosno sredstva koje su u direktnoj vezi s izvezenim količinama, u svrhu uspostavljanja i djelovanja distributivne mreže ili za druge tekuće izdatke koji su vezani uz izvoznu djelatnost, punomoćnica Ministarstva ekonomskog razvoja, Nevena Radović, direktno na zapisnik je izjavila: „Uplaćena sredstva nijesu u korelaciji sa navedenim troškovima, već su isključivo opredijeljena za operativne, administrativne i režijske troškove.“

Na pitanje da li su sredstva u iznosu od ukupno 270.000,00 eura, koja je u 2018., 2019. i 2020. godini nadležni organ čiji je pravni sljedbenik Ministarstvo ekonomskog razvoja dodijelio Tehnopolis-u, uslovljena prednošću upotrebe domaće robe prije uvezene robe, punomoćnica Ministarstva ekonomskog razvoja, Nevena Radović, direktno na zapisnik je izjavila: „Navedena sredstva nijesu uslovljena prednošću upotrebe domaće robe prije uvezene robe“.

Na pitanje da li su sredstva u iznosu od ukupno 270.000,00 eura, koja je u 2018., 2019. i 2020. godini nadležni organ čiji je pravni sljedbenik Ministarstvo ekonomskog razvoja dodijelio Tehnopolis-u, dodijeljena za pružanje usluga od opšeg ekonomskog interesa, punomoćnica Ministarstva ekonomskog razvoja, Nevena Radović, direktno na zapisnik je izjavila: „Navedena sredstva su dodijeljena za pružanje usluga od opšeg ekonomskog interesa“.

Na pitanje da li Tehnopolis djeluje u sektorima ribarstva i akvakulture, punomoćnica Tehnopolis-a, Vanja Zorić Šundić, direktno na zapisnik je izjavila: „Tehnopolis ne djeluje u sektorima ribarstva i akvakulture“.

Na pitanje da li Tehnopolis djeluje u primarnoj proizvodnji poljoprivrednih proizvoda, punomoćnica Tehnopolis-a, Vanja Zorić Šundić, direktno na zapisnik je izjavila: „Tehnopolis ne djeluje u primarnoj proizvodnji poljoprivrednih proizvoda“.

Na pitanje da li Tehnopolis djeluje u preradi i stavljanju na tržište poljoprivrednih proizvoda, punomoćnica Tehnopolis-a, Vanja Zorić Šundić, direktno na zapisnik je izjavila: „Tehnopolis ne djeluje u preradi i stavljanju na tržište poljoprivrednih proizvoda“.

Na pitanje da li Tehnopolis djeluje u sektoru ugljena, punomoćnica Tehnopolis-a, Vanja Zorić Šundić, direktno na zapisnik je izjavila: „Tehnopolis ne djeluje u sektoru ugljena“.

Na pitanje da li Tehnopolis djeluje u području teretnog drumskog prevoza robe za najam ili naknadu, punomoćnica Tehnopolis-a, Vanja Zorić Šundić, direktno na zapisnik je izjavila: „Tehnopolis ne djeluje u području teretnog drumskog prevoza robe za najam ili naknadu“.

Na pitanje da li Tehnopolis u periodu od 01.01.2018. do 31.12.2020. godine bio društvo u poteškoćama, punomoćnica Tehnopolis-a, Vanja Zorić Šundić, direktno na zapisnik je izjavila: „Tehnopolis u periodu od 01.01.2018. do 31.12.2020. godine nije bio društvo u poteškoćama“.

Prije zaključenja usmene rasprave, u konačnom prijedlogu, punomoćnica Ministarstva ekonomskog razvoja, Nevena Radović, direktno na zapisnik je izjavila: „U svemu kao

u prethodnom postupku.“

Prije zaključenja usmene rasprave, u konačnom prijedlogu, punomoćnica Tehnopolisa, Vanja Zorić Šundić, direktno na zapisnik je izjavila: „U svemu kao u prethodnom postupku.“

Zapisnik je pročitan i stranka i zainteresovano lice na isti nijesu imali primjedbi.

Usmena rasprava je zaključena dana 29.09.2021. godine, u 10,30 časova.

U daljem toku postupka Agencija je na osnovu člana 111 Zakona o upravnom postupku, donijela Obavještenje o rezultatima ispitnog postupka br. UPI-05-430/20-73/18 od 07.10.2021. godine i Obavještenje o rezultatima ispitnog postupka br. UPI-05-430/20-73/19 od 07.10.2021. godine, koja su uredno dostavljena stranci i zainteresovanom licu.

Na Obavještenje o rezultatima ispitnog postupka br. UPI-05-430/20-73/18 od 07.10.2021. godine, Agenciji je dana 12.10.2021. godine od strane ovlaštene punomoćnice Ministarstva ekonomskog razvoja, Nevene Radović dostavljeno Izjašnjenje br. 002-350/21-5690/3 od 12.10.2021. godine, zavedeno kod Agencije pod br. UPI-05-430/20-73/20. U istom se navodi, da kako je isplate prema Tehnopolis-u vršilo Ministarstvo nauke u skladu sa Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave („Sl. list CG“, br. 87/18, 39/19 i 18/20), te je navedena uredba stavljena van snage prilikom reorganizacije državne uprave, kojom je Ministarstvo nauke prestalo da postoji, u skladu sa Uredbom o organizaciji i načinu rada organa državne uprave („Sl. list CG“, br. 118/20 od 07.12.2020. godine), te Uredbom o dopuni uredbe o organizaciji i načinu rada organa državne uprave („Sl. list CG“, br. 121/20 od 10.12.2020. godine), Direkcija za inovacije, u čijoj je nadležnosti Tehnopolis, je u tom trenutku bila u nadležnosti Ministarstva prosvjete, nauke, kulture i sporta, te je naknadnim uredbama - Uredbom o izmjenama uredbe o organizaciji i načinu rada organa državne uprave („Sl. list CG“, br. 001/21 od 04.01.2021. godine) i Uredbom o izmjenama i dopuni uredbe o organizaciji i načinu rada organa državne uprave („Sl. list CG“, br. 002/21 od 05.01.2021. godine), pripojena Ministarstvu ekonomskog razvoja. Na sam tok i rezultate ispitnog postupka, ovlaštena punomoćnica Ministarstva ekonomskog razvoja nije imala primjedbi.

Na Obavještenje o rezultatima ispitnog postupka br. UPI-05-430/20-73/19 od 07.10.2021. godine, društvo Tehnopolis se nije izjasnilo do dana donošenja ovog rješenja, pri čemu je protekao rok od osam (8) dana na izjašnjenje na Obavještenje, a koji je utvrdio ovaj organ u Obavještenju saglasno članu 112 st. 1 i 2 Zakona o upravnom postupku.

IV OCJENA

Odlukom o osnivanju Društva sa ograničenom odgovornošću Inovaciono preduzetnički centar "Tehnopolis" - Nikšić (Odluka je objavljena u „Službenom listu CG“, br. 30/13, 47/13 i 80/15), definisane se sljedeće djelatnosti tog društva:

- pružanje pune logistike i podrške razvoju mikro, malih i srednjih preduzeća i preduzetništvu;
- izdavanje poslovnog prostora korisnicima usluga koje pruža Društvo pod podsticajnim uslovima;
- obezbjeđivanje odgovarajuće opreme, internet komunikacije, zajedničkih poslovnih prostorija i drugih sredstava za pružanje infrastrukturnih usluga korisnicima usluga Društva, kao i drugim zainteresovanim;
- pružanje konsultantskih usluga koje se odnose na finansijsko poslovanje, poslovne procedure, organizaciju i marketing;
- pomoć u ostvarivanju saradnje kod domaćih i inostranih izvora finansiranja i ostvarivanja saradnje sa inostranim partnerima na programima za podsticanje razvoja privatnog sektora;
- pružanje podrške za dugoročni i održivi razvoj klastera u privatnom sektoru;
- saradnja sa lokalnim, regionalnim i međunarodnim inovaciono preduzetničkim centrima, biznis centrima, inkubatorima, klasterima i drugim oblicima organizovanja;
- podrška internacionalizaciji i komercijalizaciji istraživanja i plasiranju gotovih proizvoda i usluga na tržište;
- pružanje administrativnih i računovodstvenih usluga;
- pružanje usluga za organizovanje obuke i treninga;
- pružanje usluga promovisanja, kao i predstavljanja na sajamskim manifestacijama u zemlji i inostranstvu i - obavljanje drugih poslova utvrđenih Statutom Društva.

Istom odlukom, utvrđeno je da se društvo finansira iz:

- sredstava ostvarenih pružanjem usluga iz okvira djelatnosti Društva;
- nacionalnih i međunarodnih programa i projekata;
- donacija; i
- drugih izvora u skladu sa zakonom.

Statut Društva sa ograničenom odgovornošću Inovaciono preduzetnički centar „Tehnopolis“ - Nikšić (Statut je objavljen u „Službenom listu CG“, br. 34/13, 47/13 i 25/16) propisuje obavezu društva da vodi računovodstvo i priprema godišnje finansijske izvještaje i iskaze u skladu sa propisima kojima se uređuje računovodstvo i revizija, međunarodnim računovodstvenim standardima i međunarodnim

standardima finansijskog izvještavanja. Zatim, prihodi, rashodi i poslovni rezultati utvrđuju se za Društvo kao cjelinu i na godišnjem nivou. Dio prihoda iz poslovanja koji po godišnjem obračunu preostane nakon izmirenja rashoda i drugih zakonskih obaveza iskazuje se kao neraspoređena dobit. Ostvarena dobit Društva reinvestiraće se u dalji razvoj i obavljanje djelatnosti Društva. Ako prihod Društva, po godišnjem obračunu nije dovoljan da podmiri rashode i druge zakonske obaveze, Društvo iskazuje gubitak u poslovanju. Iskazani gubitak u poslovanju pokriva se iz sredstava rezervi i/ili osnovnog kapitala Društva. Odluku o pokriću gubitaka donosi Osnivač na prijedlog Odbora direktora. Ukoliko Društvo iskaže gubitak u svom poslovanju, Izvršni direktor i Odbor direktora Društva su dužni da dostave Osnivaču detaljnu analizu uzroka gubitaka sa prijedlogom mjera za njegovo pokriće.

Agencija je zauzela stav da i subjekti koji se bave istraživanjem i razvojem (u daljem tekstu: „**RDO**“), a koji se finansiraju iz javnih sredstava mogu biti korisnici državne pomoći. Član 107 (1) Ugovora o funkcionisanju EU (UFEU) definiše koncept državne pomoći. U osnovi, ovaj koncept obuhvata mjere koje sprovodi Vlada, ili bilo koji drugi subjekat koji koriste Vladine resurse u bilo kom obliku, kao npr. direktni novčani transferi, poreske olakšice, raspodjela imovine i resursa ili drugi doprinosi finansijske vrijednosti, koji primaocu daju selektivnu prednost u odnosu na druge operatore na tržištu, što, u krajnjem utiče na lojalnu konkurenciju na tržištu.

U skladu sa članom 107 (1) UFEU zabranjuje se svaka pomoć koja prijeti narušavanjem konkurencije na unutrašnjem tržištu i utiče na trgovinu između država članica. Ipak, dozvoljena su neka izuzeća od ovog principa u određenim situacijama, npr gdje je državna pomoć neophodna da bi se olakšao razvoj određenih ekonomskih aktivnosti ili određenih ekonomskih područja, prema izuzeću utvrđenom u članu 107 (3) UFEU.

Status se definiše u odnosu na aktivnosti organizacije i zavisi od niza pravnih i ekonomskih koncepata prema opštim principima pravila EU o državnoj pomoći:

Koncept „organizacije za istraživanje i širenje znanja“

RDO kako je definisan prema pravilima EU o državnoj pomoći: U osnovi ta široka zakonska definicija obuhvata subjekte koji pretežno prolaze nekomercijalno obrazovanje i ciljevi širenja znanja.

Koncept „ekonomske aktivnosti“

Agencija je ovaj ispitni postupak vodila, imajući u vidu da javno finansiranje RDO može predstavljati državnu pomoć, ako je to finansiranje namijenjeno „*ekonomskoj aktivnosti*“. U tom cilju, Agencija je ispitala da li Tehnopolis pruža robu ili usluge na tržištu, npr. vršeci istraživačke usluge, u ime preduzeća. Jer, ako je to slučaj, onda se

ta organizacija kvalifikuje kao „preduzeće“ u kontekstu dotične aktivnosti, a javno finansiranje te aktivnosti može potpasti pod pravila o državnoj pomoći. Razumijevanje koncepta „ekonomske aktivnosti“ i procjena ekonomskog ili neekonomskog karaktera različitih aktivnosti organizacije je stoga od vitalnog značaja.

Zatim, Agencija je cijenila prisustvo pomoći na nivou Tehnopolis-a, kao davaoca državne pomoći, odnosno da li su uslovi interakcije u pitanju, istraživačka usluga ili prenos znanja, predstavljaju prednost koju društvo nije moglo dobiti u normalnim tržišnim uslovima: npr. pojam „odgovarajuće naknade“ plaćene za usluge Tehnopolis-a. Ukoliko takve usluge ostanu ispod relevantnih pragova i jesu pomoćne, sporedne, ne radi se o „preduzeću“, odn. o subjektu koji obavlja ekonomske djelatnosti.

Agencija je zatim vodila ispitni postupak tako da utvrdi da li se radi o ekonomskim djelatnostima, tj. da li je Tehnopolis posrednik za inovacije ili slično postrojenje ili resurs, koji se prvenstveno bavi nezavisnim istraživanjem, razvojem ili širokim širenjem takvih rezultata?

Potom, Agencija je cijenila da li se radi o organizaciji koja obavlja neke aktivnosti na teritoriji Evropske unije ili Evropskog ekonomskog prostora i da li je planirana dodjela bilo kojeg javnog resursa od nacionalnog organa, ili organizacije državnog fonda za istraživanje (lokalno, regionalno ili centralno), kao što su finansijski doprinosi (blok finansiranje, strukturni ili *ad hoc* budžetski doprinosi ili direktno finansiranje zasnovano na projektu, ili slična podrška) ili nematerijalni doprinosi (zgrade, zemljište, resursi ili slična podrška u naturi).

Naime, prema pravilima o državnoj pomoći, organizacije za istraživanje i širenje znanja mogu se smatrati i primaocima pomoći, ali takođe - pod određenim okolnostima - pružaocima indirektno pomoći drugim subjektima koji se bave ekonomskom djelatnošću. Kriterijumi za ocjenu koje aktivnosti mogu da se odnose na situacije u kojima je organizacija primalac (korisnik) pomoći, a koje mogu da rezultiraju prenošenjem indirektno pomoći na treće strane su sljedeći:

- 1) Da li organizacija upravlja istraživačkom infrastrukturom?
- 2) Da li organizacija prima entitete (stanare) koji se bave ekonomskom djelatnošću (poput pokretanja preduzeća, osnivanja preduzeća ili drugih preduzeća) u objektu kojim upravlja organizacija (kao što je klaster inovacija, inkubator, akcelerator ili slično)?
- 3) Da li organizacija pruža bespovratna sredstva ili finansijsku podršku subjektima koji se bave ekonomskom aktivnošću (kao što su novoosnovana preduzeća, odvojena preduzeća ili druga preduzeća)?
- 4) Da li organizacija omogućava pristup imovini intelektualne svojine (npr. davanjem ugovora o licenci) za subjekte koji se bave ekonomskom djelatnošću?

- 5) Da li organizacija vrši istraživanje u ime ili za račun drugih subjekata (istraživačke usluge, istraživanje po ugovoru) i/ili prodaje bilo koje druge usluge ili proizvode?
- 6) Da li organizacija učestvuje u bilo kojim zajedničkim istraživačkim projektima koji nijesu istraživanja u ime preduzeća, tj. u projektima efikasne saradnje neekonomske prirode sa subjektima koji se bave ekonomskom djelatnošću?

Naime, prema pravilima državne pomoći, razlika između ekonomskih i neekonomskih aktivnosti je presudna. Generalno, primarne aktivnosti organizacija za istraživanje i širenje znanja imaju neekonomski karakter. Te aktivnosti su: obrazovanje, nezavisno istraživanje (uključujući „*efikasnu saradnju*“ između nezavisnih strana), široko širenje rezultata istraživanja (tamo gdje je to neisključivo i nediskriminatorno), npr. putem nastave ili publikacija. To takođe mogu uključivati aktivnosti prenosa znanja (kao što su zaštita i licenciranje intelektualne svojine, mobilnost istraživača, upravljanje znanjem, doprinos standardizaciji i slične aktivnosti). Ostale aktivnosti, poput istraživanja po ugovoru ili prodaje proizvoda i usluga, smatraju se ekonomskim aktivnostima koje mogu imati posljedice državne pomoći.

Agencija smatra da treba uzeti u obzir i zajedničke aktivnosti, projekte ili partnerstva Tehnopolis-a sa drugim preduzećima ili industrijskim partnerima, bez obzira na njihov pravni oblik) i analizirati zajedničke aktivnosti, gdje postoji zajednički cilj utvrđen između strana (tj. obostrano dogovoreni namjeravani ishodi istraživanja) i postoji podjela rada (tj. svaka strana obavlja svoj određeni dio posla u okviru zajedničke aktivnosti), a djelokrug je zajednički definisan (tj. program rada ili tehničke specifikacije zajednički se izrađuju između strana uzimajući u obzir njihove odgovarajuće interese), umjesto da ih druga strana jednostrano propiše ili nametne. Takođe, svi doprinose sprovođenju zajedničke aktivnosti (tj. doprinoseći tako što će se izdvojiti resursi, oprema, kapaciteti, znanje, pozadina IP ili slični elementi neophodni za efikasnu primjenu projekta).

Ekonomske aktivnosti koje podliježu pravilima o državnoj pomoći

Ekonomske aktivnosti u principu podliježu pravilima o državnoj pomoći. Ipak, ekonomske aktivnosti koje su čisto „sporedne“ u odnosu na neekonomske aktivnosti mogu ispasti van opsega pravila državne pomoći. U tu svrhu moraju biti ispunjeni određeni dodatni zahtjevi (koji se tiču, npr. računovodstvene prakse, ponovnog ulaganja prihoda i drugih modaliteta). Inače, pravila o državnoj pomoći primjenjivala bi se na javno finansiranje ovih aktivnosti.

Dodatni kriterijum jeste da li organizacija odvaja na svojim računima svoje ekonomske i neekonomske aktivnosti (to jest, upotreba ljudskih i neljudskih resursa, troškovi, finansiranje, prihodi se evidentiraju odvojeno od neekonomskih aktivnosti na jasan i

različit način u bilans stanja i izvještaji o prihodima organizacije u skladu sa nacionalnim ili međunarodnim računovodstvenim standardima)?

Tamo gdje se istraživačka organizacija ili istraživačka infrastruktura koristi i za ekonomsku i neekonomsku aktivnost, javno finansiranje potpada pod pravila državne pomoći samo ukoliko pokriva troškove povezane sa ekonomskim aktivnostima. Kada se istraživačka organizacija ili istraživačka infrastruktura finansiraju iz javnog i privatnog sektora (sopstveno ostvarenog prihoda), a javno finansiranje premašuje troškove neekonomskih aktivnosti, tada se smatra da višak finansiranja subvencionise i ekonomske aktivnosti. Pretpostavka se odnosi na relevantni entitet za određeni obračunski period. Prema tome, pravila o državnoj pomoći zahtijevaju odvojeno knjiženje (posebno knjigovodstvo) ekonomskih i neekonomskih aktivnosti. Ako se to ne učini, sva dobijena javna sredstva postala bi državna pomoć.

Agencija je cijenila da li organizacija prati svoj godišnji kapacitet onih inputa koji se koriste i za neekonomske i za ekonomske aktivnosti i izračunava li procenat ekonomskih aktivnosti za razliku od neekonomskih (u zavisnosti od prirode aktivnosti i vrste potrebnih resursa, kapacitet može da se izračuna na osnovu računovodstva vremena (kapacitet ljudskih resursa izmjeren u radnom vremenu zaposlenih), ulaznih podataka (kao što su materijal, oprema i fiksni kapital) i drugih elemenata relevantnih za određenu djelatnost tog entiteta).

Praćenje godišnjeg kapaciteta je neophodno ako istraživačka organizacija ili istraživačka infrastruktura treba da pokažu da su ekonomske aktivnosti sporednog karaktera. Ako to ne učine, sva javna finansiranja ekonomskih aktivnosti podliježu pravilima državne pomoći. Iz tog razloga, treba uspostaviti praksu praćenja angažovnih kapaciteta za ekonomske i neekonomske djelatnosti.

Cijeneći navode stranke, Agencija je utvrđivala prisustvo državne pomoći u predmetnoj upravnoj stvari saglasno Okviru za državnu pomoć za istraživanje, razvoj i inovacije (52014XC0627(01), SL C 198, 27.6.2014., str. 1-29) (2014/C 198/01) (u daljem tekstu „**Okvir za državnu pomoć za istraživanje, razvoj i inovacije**“), koji se u Crnoj Gori primjenjuje kao Prilog 2d Pravilnika o listi pravila državne pomoći („Sl. list CG“, br. 35/14, 2/15, 38/15, 20/16, 33/20, 38/20, 53/20, /98/20, 130/20, 44/21 i 107/21).

Tačkom 20. Okvir za državnu pomoć za istraživanje, razvoj i inovacije, predviđeno je da ukoliko se istraživačka organizacija ili istraživačka infrastruktura koristi gotovo isključivo za neprivrednu djelatnost, njeno finansiranje može biti u potpunosti isključeno iz područja primjene pravila o državnoj pomoći, pod uslovom da je ekonomska upotreba isključivo sporedne prirode, to jeste da odgovara djelatnosti koja je neposredno povezana sa radom istraživačke organizacije ili istraživačke infrastrukture i neophodna za taj rad, ili je neodvojivo povezana sa njenom glavnom

neekonomskom upotrebom, i ograničenog je obima. Za potrebe ovog okvira, Evropska komisija smatra da je to slučaj ako privredne djelatnosti upotrebljavaju potpuno iste inpute (npr. materijal, oprema, rad i osnovna sredstva) kao i neprivredne djelatnosti, a kapacitet koji se svake godine dodjeljuje tim privrednim djelatnostima ne prelazi 20% ukupnog godišnjeg kapaciteta predmetnog subjekta.

Dakle, postoji pretpostavka da se kapacitet kojim neka organizacija obavlja ekonomske aktivnosti do 20% ukupnog godišnjeg kapaciteta te organizacije, može smatrati prihvatljivim i može tolerisati, uz prethodne preduslove vođenja odvojenog knjigovodstva, i podrazumijeva se, **ocjene nacionalnog tijela za kontrolu državne pomoći da je to prag koji neće u bitnoj mjeri narušiti konkurenciju na tržištu.**

Dalje, Agencija je uzela u obzir i to da li organizacija kada primi finansijske prihode ili druge oblike naknade novčane vrijednosti od aktivnosti prenosa znanja koje se nude na tržištu ponovo ulaže taj prihod u svoje neekonomske aktivnosti.

Dodatna fleksibilnost postoji ukoliko se prihodi od aktivnosti prenosa znanja ponovo ulože u neekonomske aktivnosti, tada se ta aktivnost neće računati u prethodno pomenuti prag od 20% kapaciteta.

Naime, sav prihod od aktivnosti prenosa znanja koje se nude na tržištu mora se ponovo uložiti u neekonomske aktivnosti. Ako ne, onda se ove aktivnosti smatraju „ekonomskim“.

Iako se zahtjev za ponovnim ulaganjem odnosi samo na prenos znanja, preporučljivo je (mada nije obavezno) ponovno ulagati prihode od drugih aktivnosti u neekonomske. Čak i kada se prihod od ekonomskih aktivnosti ponovo ulaže u primarne neekonomske aktivnosti, prag od 20% mora se poštovati u svakom trenutku kako bi se izbeglo nenamjerno kumulativno širenje ekonomskih kapaciteta tokom vremena.

Međutim, uzimajući u obzir sve poslove/djelatnosti koje Tehnopolis obavlja, Agencija nije prihvatila navode da su predmetna sredstva bila opredijeljena za namjene obavljanja neprivrednih djelatnosti, iz razloga što je uvidom u akte iz tačke 1. dispozitiva ovog rješenja, zaključeno da su se ista dodjeljivala za redovno servisiranje bruto zarada zaposlenih, naknada članova Odbora direktora i mjesečnih režijskih troškova, za potrebe plaćanja dospjelih neizmirenih obaveza prema dobavljačima, pokriće dijela troškova za izmirivanje zaostalih obaveza i troškove održavanja u Tehnopolis-u, finansiranje djelatnosti Tehnopolis-a. Sama stranka je potvrdila da su opredijeljena budžetska sredstva namjenjena isključivo za plate, tekuće troškove zaposlenih i operativne troškove, te nije dokazala da su ista sredstva dodijeljena za obavljanje neprivredne djelatnosti. Dodatno, činjenica da su pojedini poslovi, odnosno usluge koje Tehnopolis pruža ekonomske prirode, dovelo je **Agenciju do zaključka da predmetna sredstva podliježu pravilima o dodjeli državne pomoći, odnosno**

da nije moguće isključiti prisustvo državne pomoći u predmetnoj upravnoj stvari po osnovu Okvira za državnu pomoć za istraživanje, razvoj i inovacije.

U daljem postupku ocjene, Agencija je zaključila da Tehnopolis obavlja ekonomske djelatnosti, ali da je to manjim dijelom (do 15% od ukupnih djelatnosti), što ne može dovesti do značajnog narušavanje konkurencije na tržištu, a da svojom većom (pretežnom djelatnošću) obavlja poslove koji se odnose na *povjerene usluge od opšteg ekonomskog interesa*.

Usluge od opšteg ekonomskog interesa (UOEI)

Koncept usluga od opšteg ekonomskog interesa (u daljem tekstu: „**UOEI**“) brzo se razvijao u Evropskoj uniji u toku zadnje dvije decenije. Usaglašen je sa idejom da ekonomija treba da se razvija na opštu korist građana, a država je dužna da interveniše kad god tržište nije sposobno da pruži ono što je od ključne važnosti za građane. To ne znači, međutim, da su potrebe građana i državni intervencionizam da se zadovolje te potrebe važniji od tržišne ekonomije i konkurencije. Iz tog razloga, čitav koncept usluga od opšteg ekonomskog interesa izgrađen je na način koji pomaže da se održi konkurentna ravnoteža i pored intervencije države. Koncept UOEI je pojam koji se razvija i koji zavisi, između ostalog, od potreba građana, tehnološkog i tržišnog razvoja i socijalnih i političkih prioriteta u datoj državi. Evropski Sud pravde je utvrdio da su UOEI usluge koje imaju posebne karakteristike u poređenju sa karakteristikama drugih privrednih djelatnosti. U odsustvu posebnih pravila Unije kojima bi se definisao opseg za postojanje UOEI, države imaju visok stepen diskrecionog prava prilikom definisanja date usluge kao UOEI prilikom dodjeljivanja kompenzacije pružaocu usluge.

Članom 106 stav 2 UFEU, propisano je da učesnici na tržištu kojima je povjereno da vrše usluge od opšteg ekonomskog interesa ili koji imaju karakter monopola koji ostvaruje prihode podliježu pravilima iz ugovora, a naročito pravilima o konkurenciji, u onoj mjeri u kojoj primjena tih pravila ne sprječava, pravno ili stvarno, vršenje posebnih zadataka koji su im povjereni. Razvoj trgovine ne smije biti pogođen u mjeri koja je suprotna interesima Unije.

Na osnovu mišljenja Uprave za javne nabavke br. 527/2017 od 16.02.2017. godine, Tehnopolis je obveznik Zakona o javnim nabavkama kao pravno lice koje vrši poslove od javnog interesa. Takođe, shodno članu 24 Zakona o inovacionoj djelatnosti („Sl. list CG“, br. 82/20), Tehnopolis je prepoznat kao subjekt inovacione infrastrukture koji će vršiti javna ovlaštenja za poslove iz svoje djelatnosti.

Uzevši u obzir naprijed iznijeto, kao i navode Ministarstva ekonomskog razvoja i Tehnopolis-a sa Zapisnika br. UPI-05-430/20/73/14 od 23.09.2021. godine i Zapisnika

br. UPI-05-430/20-73/17 od 29.09.2021. godine, **Agencija je zaključila da Tehnopolis pruža sljedeće usluge od opšteg ekonomskog interesa:**

- Pružanje pune logističke pomoći razvoju mikro malim i srednjim preduzećima.
- Pružanje podrške u ostvarivanju saradnje kod domaćih i inostranih izvora finansiranja i ostvarivanja saradnje sa inostranim partnerima na programima za podsticanje razvoja ekonomije.
- Podrška internacionalizacije i komercijalizacije istraživanja i plasiranje gotovih proizvoda i usluga na tržište.
- Aktivacija promocija inovativnog preduzetničkog potencijala i izgradnja inovativnog ekosistema u CG kroz organizaciju promotivno edukativnih događaja.
- Unapređenje kapaciteta Crnogorskog inovativnog ekosistema u dijelu znanja i vještina kroz organizaciju obuka i treninga.
- Kreiranje novih i jačanje konkurentnosti postojećih crnogorskih preduzeća kroz rad Biznis inkubatora i implementacija svih definisanih nivoa podrške.
- Podsticanje transfera znanja i tehnologija u saradnji sa domaćim i međunarodnim partnerima iz naučno istraživačkog i privrednog sektora.
- Saradnja sa crnogorskom naučnom i privrednom dijasporom u cilju stvaranja uslova za strateško povezivanje i reintegraciju u domaću zajednicu.

Uzeto je u obzir da za period od 5 godina (2015-2020. godine), procenat učešća prihoda od neekonomske djelatnosti u ukupnim prihodima Tehnopolis-a iznosi 85,12%.

De minimis pomoć i usluge od opšteg ekonomskog interesa

Imajući u vidu da korisnik predmetnih sredstava - Tehnopolis, privredno društvo koje pruža usluge od opšteg ekonomskog interesa, te iznos sredstava koji je dodijeljen ovom društvu u periodu od 2018. do 2020. fiskalne godine, Agencija je u postupku cijenila predmetne mjere u smislu Uredbe Komisije (EU) br. 360/2012 od 25. aprila 2012. godine o primjeni članova 107. i 108. Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na pomoći de minimis koje se dodjeljuju preduzetnicima koji pružaju usluge od opšteg ekonomskog interesa (u daljem tekstu: „**Uredba**“), koja se primjenjuje u Crnoj Gori shodno Pravilniku o listi pravila državne pomoći („Sl. list CG“, br. 35/14, 2/15, 38/15, 20/16, 33/20, 38/20, 53/20, /98/20, 130/20, 44/21 i 107/21) (u daljem tekstu: „**Pravilnik**“). Uredba se primjenjuje na pomoći koje se dodjeljuju pravnim licima koji pružaju usluge od opšteg ekonomskog interesa u smislu člana 106 stav 2 Ugovora.

Saglasno članu 4 stav 1 Uredbe, ista se primjenjuje na de minimis pomoći koje su dodijeljene za pružanje usluga od opšteg ekonomskog interesa prije njenog stupanja na snagu, pod uslovom da takva pomoć ispunjava uslove utvrđene u članu 1 i 2 Uredbe. Svaka pomoć za pružanje usluga od opšteg ekonomskog interesa koja ne

ispunjava te uslove ocjenjuje se u skladu sa relevantnim odlukama, okvirima, smjernicama, saopštenjima i obavještenjima.

Agencija je u postupku procjene usklađenosti potencijalne državne pomoći u ovoj upravnoj stvari cijenila (ne)ispunjenost negativnih kriterijuma propisanih članom 1 stav 2 Uredbe, imajući u vidu da se Uredba ne primjenjuje na:

- a) pomoći koje se dodjeljuju korisnicima koji djeluju u sektorima ribarstva i akvakulture, kako je obuhvaćeno Uredbom (EZ) br. 104/2000¹;
- b) pomoći koje se dodjeljuju korisnicima koji djeluju u primarnoj proizvodnji poljoprivrednih proizvoda;
- c) pomoći koje se dodjeljuju korisnicima koji djeluju u preradi i stavljanju na tržište poljoprivrednih proizvoda, u sljedećim slučajevima:
 - i. kada je iznos pomoći utvrđen na osnovu cijene ili količine tih proizvoda, koji su kupljeni od primarnih proizvođača ili ih predmetni preduzetnici stavljaju na tržište;
 - ii. kada je pomoć uslovljena njenim djelomičnim ili potpunim prenošenjem na primarne proizvođače;
- d) pomoći za djelatnosti povezane s izvozom prema trećim zemljama ili državama članicama, odnosno pomoći koje su u direktnoj vezi s izvezenim količinama, u svrhu uspostavljanja i djelovanja distributivne mreže ili za druge tekuće izdatke koji su vezani uz izvoznu djelatnost;
- e) pomoći uslovljene prednošću upotrebe domaće robe prije uvozne robe;
- f) pomoći koje se dodjeljuju korisnicima koji djeluju u sektoru ugljena, kako je određeno u Odluci Savjeta 2010/787/EU;
- g) pomoći koje se dodjeljuju korisnicima koji djeluju u području teretnog drumskog prevoza robe za najam ili naknadu;
- h) pomoći koje se dodjeljuju društvima u poteškoćama².

Imajući u vidu navode Ministarstva ekonomskog razvoja (kao davaoca pomoći) i Tehnopolis-a (kao korisnika pomoći), direktno izjavljene na Zapisnik br. UPI-05-430/20-73/20-17 od 29.09.2021. godine, **Agencija je zaključila da dodijeljena pomoć, koja je predmet ovog postupka, ne ispunjava niti jedan negativni uslov iz člana 1 Uredbe.**

Takođe, Agencija je cijenila ispunjenost uslova iz člana 2 Uredbe, kojim je propisano da se za pomoć koja se dodjeljuje pravnim licima za pružanje usluge od opšteg ekonomskog interesa smatra da ne ispunjava sve kriterijume iz člana 107 stava 1

¹ Uredba Savjeta (EZ) br. 104/2000 od 17. decembra 1999. o zajedničkom uređenju tržišta proizvodima ribarstva i akvakulture SL L 17, 21.1.2000., str. 22.

² Da bi se privredno društvo karakterisalo kao privredno društvo u finansijskim poteškoćama, moraju biti ispunjeni uslovi u tački 2.2 stav a) - d) Smjernica o državnoj pomoći za spašavanje i restrukturiranje nefinansijskih privrednih društava u poteškoćama (52014XC0731(01)), SL C 249, 31.7.2014, str. 1-28 (2014/C 249/01) - Prilog 2b Pravilnika.

Ugovora pa je stoga izuzeta od obaveze prijave iz člana 108 stav 3 Ugovora, ako ispunjava sljedeće uslove:

1. Ukupan iznos de minimis pomoći koja se dodjeljuje bilo kojem pravnom licu koji pruža usluge od opšteg ekonomskog interesa ne smije preći 500.000 eura tokom bilo kojeg perioda od tri fiskalne godine.
2. Ova se gornja granica primjenjuje nezavisno od oblika de minimis pomoći i nezavisno od toga finansira li se pomoć koju dodjeljuje država članica u potpunosti ili djelimično iz sredstava Unije. Vremenski period utvrđuje se na osnovu fiskalnih godina koje pravno lice koristi u predmetnoj državi članici.
3. Gornja granica utvrđena u stavu 2 izražava se u novčanoj subvenciji. Svi korišteni iznosi moraju biti bruto iznosi, što znači, prije odbitka poreza i drugih dažbina. Kada se pomoć dodjeljuje u nekom drugom obliku koji nije subvencija, iznos pomoći je bruto ekvivalent pomoći. Pomoć koja se plada u više rata diskontuje se na njenu vrijednost u trenutku dodjele. Kamatna stopa koju je potrebno primijeniti pri diskontovanju je diskontovana kamatna stopa koja se primjenjuje u vrijeme dodjele.
4. Ova se Uredba primjenjuje samo na pomoć za koju je moguće unaprijed tačno izračunati bruto ekvivalent pomoći bez potrebe sprovođenja procjene rizika („**transparentna pomoć**“). Uz to, posebno treba uzeti u obzir sljedeće:
 - a) pomoć sadržana u zajmovima smatra se transparentnom de minimis pomoći kada se bruto ekvivalent pomoći izračunava na osnovu referentne kamatne stope koja se primjenjuje u vrijeme odobrenja pomoći;
 - b) pomoć sadržana u prilivu svježeg kapitala ne smatra se transparentnom de minimis pomoći, osim ako ukupan iznos priliva javnog kapitala ne prelazi gornju granicu de minimis pomoći;
 - c) pomoć sadržana u mjerama rizičnog kapitala ne smatra se transparentnom de minimis, osim ako predmetni program pomoći rizičnog kapitala ne previđa kapital samo do gornje granice de minimis pomoći za svako ciljno pravno lice;
 - d) pojedinačna pomoć koja se pruža u okviru programa koji sadrži jemstva, pravnim licima koji nisu pravna lica u teškoćama, smatra se transparentnom de minimis pomoći kada dio zajma koji je pokriven jemstvom, predviđenog u okviru takvog programa pomoći, ne prelazi 3.750.000 eura po pravnom licu. Ako zajamčeni dio zajma, koji je pokriven jemstvom, predstavlja samo jedan određeni dio ovog najvišeg iznosa, tada je bruto ekvivalent pomoći odnosno tog jemstva odgovarajući dio najvišeg iznosa utvrđenog u stavu 2. Jemstvo ne smije prelaziti 80 % zajma kojem je namijenjeno. Programi pomoći koji sadrže jemstva smatraće se transparentnim i ako:
 - i. je prije implementacije programa prihvaćena metodologija na osnovu koje se izračunava bruto ekvivalent pomoći u jemstvima, nakon što je ta

metodologija bila prijavljena Komisiji na osnovu uredbe koju je donijela Komisija u oblasti državne pomoći; i

- ii. se odobrena metodologija izričito odnosi na vrste jemstva i vrste predmetnih transakcija, kojima su jemstva namijenjena, u okviru primjene Uredbe.
5. Kada ukupan iznos de minimis pomoći koja je na osnovu Uredbe dodijeljena pravnom licu za pružanje usluga od opšteg ekonomskog interesa prelazi gornju granicu utvrđenu u stavu 2, taj iznos ne može uživati pogodnosti iz Uredbe, čak ni u dijelu koji ne prelazi tu gornju granicu. U takvom slučaju ova se Uredba, za takvu mjeru pomoći, ne smije koristiti.
 6. Pomoć de minimis se u skladu sa ovom Uredbom ne smije kumulirati sa državnim pomoćima koje se odnose na iste opravdane troškove ako bi takva kumulacija pomoći za posljedicu imala intenzitet pomoći koji bi prelazio određeni intenzitet pomoći utvrđen u specifičnim okolnostima svakog pojedinog slučaja uredbom o grupnom izuzeću ili odlukom koju je donijela Komisija.
 7. Pomoć de minimis u skladu sa ovom Uredbom može se kumulirati sa drugim de minimis pomoćima na osnovu drugih de minimis propisa do gornje granice utvrđene u stavu 2.
 8. Pomoć de minimis u skladu sa ovom Uredbom ne smije se kumulirati sa nikakvom drugom naknadom u odnosu na istu uslugu od opšteg ekonomskog interesa, bez obzira na to predstavlja li ona državnu pomoć ili ne.

Cijeneći dostavljene podatke, dokumentaciju i izjašnjenja Ministarstva ekonomskog razvoja i Tehnopolis-a, **zaključeno je da predmetna pomoć ispunjava sve uslove propisane članom 2 Uredbe.**

U svojoj presudi u predmetu *Altmark*³, Sud je utvrdio niz uslova koji moraju biti ispunjeni kako naknada za pružanje usluge od opšteg ekonomskog interesa ne bi predstavljala državnu pomoć. Ti uslovi osiguravaju da naknada ograničena na neto troškove nastale od strane učinkovitih preduzetnika za pružanje usluga od opšteg ekonomskog interesa ne predstavlja državnu pomoć, u smislu člana 107. stav 1. Ugovora. Naknada koja premašuje te neto troškove predstavlja državnu pomoć koja se može proglasiti kompatibilnom na osnovu važećih pravila Unije. Kako bi se izbjeglo da se Uredba primjenjuje s ciljem zaobilaženja uslova koji su navedeni u presudi *Altmark*, i kako bi se izbjegao uticaj na trgovinu zbog zbrajanja pomoći *de minimis*, koja se dodjeljuje u skladu s Uredbom, s ostalim naknadama za istu uslugu od opšteg ekonomskog interesa, pomoć *de minimis* ne smije se zbrajati s niti jednom drugom naknadom u odnosu na istu uslugu od opšteg ekonomskog interesa, bez obzira

³ Predmet C-280/00 *Altmark Trans GmbH i Regierungspräsidium Magdeburg protiv Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH*.

predstavlja li ona, ili ne, državnu pomoć, u skladu s presudom u predmetu Altmark ili pomoć u skladu s Odlukom 2012/21/EU, ili u skladu s Saopštenjem Komisije - Okvirom Evropske unije za državne pomoći u obliku naknade za javne usluge (2011)⁴. Stoga, Uredba se ne smije primjenjivati na naknadu primljenu za pružanje usluge od opšteg ekonomskog interesa za koju se dodjeljuju i druge vrste naknada, osim kada je u slučaju te druge vrste naknade riječ o pomoći *de minimis* u skladu s ostalim uredbama *de minimis* i kada se poštuju pravila o zbrajanju (kumulaciji) pomoći utvrđenih u Uredbi.

Da bi se spriječilo zaobilaženje najviših intenziteta pomoći koji su utvrđeni različitim instrumentima Unije (saglasno članu 3 stav 5 Uredbe), *de minimis* pomoći ne smiju se kumulirati sa državnim pomoćima u odnosu na iste opravdane troškove, ako bi takva kumulacija za posljedicu imala intenzitet pomoći koji bi bio veći od onog koji je utvrđen u posebnim okolnostima svakog slučaja uredbom o grupnom izuzeću ili odlukom koju je usvojila Evropska Komisija, te je Agencija odlučila kao u tački 2. dispozitiva ovog rješenja.

Zato, i kako bi se osigurala usklađenost sa odredbama o zbrajanju s pomoći *de minimis* na osnovu drugih uredbi *de minimis*, davalac *de minimis* pomoći mora obavijestiti predmetnog korisnika o iznosu pomoći i o njenom obilježju male vrijednosti, pozivajući se na Uredbu.

Osim toga, predmetna država članica bi morala, prije dodjele takve pomoći, od korisnika dobiti izjavu o pomoćima *de minimis* koje su obuhvaćene ovom Uredbom ili drugim uredbama *de minimis*, a koje je korisnik primio tokom tokom prethodne dvije i u tekućoj fiskalnoj godini. Obrazac izjave za pomoći male vrijednosti (*de minimis* pomoći) je javno dostupan na internet stranici Agencije - www.azzk.me.

Prilikom dostavljanja podataka Agenciji u cilju izrade godišnjeg izvještaja o dodijeljenoj državnoj pomoći, iznosi dodijeljenih *de minimis* pomoći iskazuju se u ukupnom iznosu.

Ukupan iznos pomoći *de minimis* koja se dodjeljuje bilo kojem korisniku koji pruža usluge od opšteg ekonomskog interesa ne smije premašiti iznos od **500.000 eura tokom bilo kojeg razdoblja od tri fiskalne godine**.

Agencija je osigurala da se poštovanje gornje granice osigura vođenjem vođenjem registra *de minimis* pomoći, pri čemu su davaoci *de minimis* pomoći u obavezi da sve *de minimis* pomoći unesu u navedeni registar.

Ova se gornja granica primjenjuje nezavisno od oblika pomoći *de minimis* i nezavisno od toga finansira li se pomoć koju dodjeljuje država članica u potpunosti ili djelimično

⁴ Okvir Evropske unije za državnu pomoć u obliku naknada za javne usluge (52012XC0111(03), SL C 8, 11.1.2012, str. 15-22) (2012/C 8/03) - Prilog 2a Pravilnika.

iz sredstava Unije. Vremensko razdoblje utvrđuje se na osnovu fiskalnih godina koje korisnik koristi u predmetnoj državi članici.

Država članica dodjeljuje novu *de minimis* pomoć na osnovu Uredbe samo nakon što se prethodno provjeri da to neće podići ukupan iznos *de minimis* pomoći koje su dodijeljene predmetnom pravnom licu na nivou koji je viši od gornje granice koju predviđa član 2 stav 2 Uredbe, te da su poštovana pravila o kumulaciji pomoći iz člana 2 stavovi 6, 7 i 8 Uredbe

Davalac državne pomoći mora obavijestiti korisnika pisanim putem o predviđenom iznosu pomoći izraženom u bruto ekvivalentu pomoći, o usluzi od opšteg ekonomskog interesa za koju se dodjeljuje i o tome da je riječ o pomoći *de minimis*, uz izričito pozivanje na ovu Uredbu i navođenje njenog naziva i podataka o njenoj objavi u Službenom listu Evropske unije.

Evidencije koje se odnose na pojedinačne pomoći *de minimis* čuvaju se 10 fiskalnih godina od datuma kada je pomoć odobrena. Evidencije koje se odnose na programe pomoći *de minimis* čuvaju se 10 godina od datuma kada je odobrena posljednja pojedinačna pomoć.

Agencija može od predmetnog davaoca *de minimis* pomoći pisanim putem zahtijevati da joj u roku od 20 radnih dana ili u dužem roku koji je naveden u pisanom zahtjevu, dostavi sve informacije koje Agencija smatra potrebnima za ocjenu jesu li se poštovali uslovi iz Uredbe, a naročito podatak o ukupnom iznosu pomoći *de minimis* koje je bilo koji korisnik primio na osnovu Uredbe ili bilo koje druge *de minimis* uredbe.

Praćenje pomoći male vrijednosti (*de minimis*) koje se dodjeljuju pravnim licima koja pružaju usluge od opšteg ekonomskog interesa, u smislu Uredbe, vrši se na osnovu člana 3 Uredbe.

Agencija nije prihvatila navode Ministarstva ekonomskog razvoja da ne postoji kumulacija pomoći dodijeljenih Tehnopolis-u u periodu od 2018. godine do 2020. fiskalne godine. Naime, Agencija je stava da je sva naknada dodijeljena u kontrolnom periodu (2018 – 2020. godina) imala za svrhu da pruži podršku Tehnopolisu da pokrije operativne troškove nesmetanog funkcionisanja Tehnopolisa, s obzirom na to da većinu usluga koje pruža naplaćuje ispod tržišne cijene. Upravo je bilo potrebno da se odvoje poslovi koje Tehnopolis obavlja u vidu usluga od opšteg ekonomskog interesa (i za povredu konkurencije) zanemarljivo malog dijela (do 15%) poslova koje Tehnopolis obavlja po tržišnim uslovima, a koji su čisto ekonomske prirode.

S obzirom na to da se pomoć *de minimis* u skladu sa Uredbom, može se kumulirati sa drugim *de minimis* pomoćima na osnovu drugih *de minimis* propisa do gornje granice utvrđene u članu 2 stav 2 Uredbe (500.000,00 eura), Agencija je zaključila da su

predmetna sredstva (u ukupnom iznosu od 470.000,00 eura u periodu od 2018. do 2020. fiskalne godine) dodijeljena kao naknade za pružanje usluga od opšteg ekonomskog interesa.

Uzevši u obzir kumulaciju de minimis pomoći, dodijeljenih privrednom društvu Tehnopolis za pružanje usluga od opšteg ekonomskog interesa u periodu od tri fiskalne godine (2018-2020. godine), te imajući u vidu iznijeto, Agencija je odlučila kao u tački 1. dispozitiva ovog rješenja.

Indirektna dodjela de minimis pomoći

U daljem postupku kontrole državne pomoći, Agencija je utvrđivala da li su i stanari poslovnog inkubatora Tehnopolisa eventualni, indirektni korisnici državne pomoći, odnosno da li ima elemenata indirektno dodjele državne pomoći, s obzirom na to da stanari Tehnopolisa koriste usluge Tehnopolisa po cijenama ispod tržišnih, te da je nesporno da u tom smislu ostvaruju benefite koje, inače, ne bi ostvarili u svom redovnom poslovanju, a što im daje ekonomsku prednost na tržištu.

Podnescima i riječi na usmenoj raspravi preko punomoćnika Ministarstva ekonomskog razvoja i Tehnopolis-a u bitnom je navedeno da korisnici podrške mogu biti mladi razvojni timovi sa inovativnim kreativnim idejama, **ali i već osnovana pravna lica koja žele inovirati svoj proizvod, uslugu ili proces poslovanja**. Korisnici podrške Tehnopolis-a mogu biti i klasteri. Dalje, Tehnopolis je naveo da je isti osnovan u cilju pružanja podrške razvojnim timovima, startupovima **i već osnovanim kompanijama koje žele da se razvijaju i orjentisane su ka razvoju novih inovativnih proizvoda i usluga, razvoju i implementaciji novih tehnologija baziranih na naučno istraživačkom radu**.

Nije sporno, što je u postupku utvrđeno, da se stanari Tehnopolis-a, koji u momentu dodjele indirektno de minimis pomoći obavljaju ekonomsku djelatnost, imaju smatrati korisnicima državne pomoći, odnosno korisnicima de minimis pomoći, u smislu člana 3 stav 2 Zakona.

U vezi sa prednje navedenim, Agencija upućuje na primjenu Uredbe Komisije (EU), br. 1407/2013 od 18. decembra 2013. godine o primjeni čl. 107 i 108 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na pomoći male vrijednosti (de minimis pomoći) (32013R1407, SL L 352, 24.12.2013), koja se u Crnoj Gori primjenjuje kao Prilog 4a Pravilnika, a koja propisuje sljedeća pravila za dodjelu:

- Gornja granica za pomoći male vrijednosti (de minimis pomoć) je do 200.000,00 eura tokom perioda od tri fiskalne godine, odnosno do 100.000,00 eura tokom perioda od tri fiskalne godine, ukoliko korisnik obavlja drumski prevoz tereta za najamninu ili naknad. Iznose pomoći koji nisu u obliku novčanih pomoći,

potrebno je pretvoriti u njihovu bruto novčanu vrijednost (ekvivalent subvencije). Pri računanju novčane vrijednosti transparentnih oblika pomoći koji nemaju oblik bespovratnih sredstava i pomoći koje se isplaćuju u više rata, potrebno je primijeniti tržišne kamatne stope koje preovlađuju u trenutku dodjele takvih pomoći.

- Sektori u kojima se ova pomoć ne može dodijeliti su usluge povezane sa izvoznom djelatnošću i sektor primarne poljoprivrede i ribarstva.
- Svi privredni subjekti koje kontroliše (na pravnoj ili de facto osnovi) isti privredni subjekt moraju se smatrati jednim privrednim subjektom. Ako se jedan korisnik podijeli na dva ili više posebnih korisnika, pomoć male vrijednosti (de minimis pomoć) dodijeljena prije podjele, dodjeljuje se korisniku koji je od nje ostvario korist, što je načelno korisnik koji je preuzeo djelatnosti za koje je korišćena pomoć male vrijednosti (de minimis pomoć).
- De minimis pomoći se ne mogu dodijeliti za izvoz ili za upotrebu domaćih proizvoda umjesto uvoznih, kao ni za finansiranje osnivanja i upravljanja distributivne mreže u drugim državama članicama. Pomoći za troškove učestvovanja na sajmovima, odnosno troškove studija, ili savjetodavnih usluga potrebnih za uvođenje novog ili postojećeg proizvoda na novo tržište u drugoj državi članici ili trećoj zemlji, obično ne čine pomoć za izvoz.
- Prije dodjele de minimis pomoći, davalac pomoći mora od korisnika dobiti izjavu o drugim pomoćima male vrijednosti (de minimis pomoćima) koje je preduzetnik primio tokom predmetne fiskalne godine i u prethodne dvije fiskalne godine, kako bi se utvrdilo da nova pomoć male vrijednosti (de minimis pomoć) neće preći gornju granicu za pomoći male vrijednosti (de minimis pomoći). Obrazac izjave za pomoći male vrijednosti (de minimis pomoći) je javno dostupan na internet stranici Agencije - www.azzk.me
- Dodatno, pri dodjeli pomoći male vrijednosti (de minimis pomoći) davalac državne pomoći obavezan je da obavijesti predmetnog korisnika o dodijeljenom iznosu pomoći male vrijednosti (de minimis pomoći) i o tome da je riječ o pomoći male vrijednosti (de minimis pomoći), izričito se pozivajući na Uredbu Komisije (EU), br. 1407/2013 od 18. decembra 2013. godine o primjeni čl. 107 i 108 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na pomoći male vrijednosti (de minimis pomoći) (32013R1407, SL L 352, 24.12.2013).
- Dokumenta o pomoćima male vrijednosti (de minimis pomoćima) davalac de minimis pomoći čuva deset fiskalnih godina od datuma kada su dodijeljene i na zahtjev dostavlja Agenciji sve informacije koje Agencija smatra potrebnim kako bi ocijenilo jesu li ispunjeni uslovi za dodjelu de minimis pomoći, a posebno o ukupnom iznosu pomoći male vrijednosti (de minimis pomoći) koje je bilo koji korisnik primio na osnovu pravila o pomoćima male vrijednosti (de minimis pomoćima) pomoćima.
- De minimis pomoć ne podliježe postupku prijave Agenciji, već se de minimis pomoć, danom dodjele, unosi u registar de minimis pomoći (koji je dostupan na internet stranici Agencije - <https://deminimispomoc.gov.me/ords/f?p=308:1>), za

svakog pojedinačnog korisnika.

- Podaci o ukupno dodijeljenom iznosu de minimis pomoći dostavljaju se Agenciji, radi iskazivanja u Godišnjem izvještaju o dodijeljenoj državnoj pomoći.
- Agencija ne upravlja javnim sredstvima, niti dodjeljuje pomoć. Politika dodjele, raspolaganje javnim sredstvima, kao i analiza efekata postignutih dodjelom pomoći, odgovornost je i obaveza davalaca de minimis pomoći.

Imajući u vidu naprijed navedeno, Agencija je odlučila kao u tački 4. dispozitiva ovog rješenja.

U cilju ostvarivanja transparentnosti pomoći male vrijednosti, svi davaoci de minimis pomoći u obavezi su da istu evidentiraju u registru de minimis pomoći, posebno za svakog korisnika de minimis pomoći kome su dodijeljena sredstva, pa je Agencija tačkama 3. i 5. dispozitiva ovog rješenja zadužila Ministarstvo ekonomskog razvoja da u roku od petnaest (15) dana od dana prijema ovog rješenja, sve dodijeljene naknade iz tačke 1. dispozitiva ovog rješenja, unese u registar de minimis pomoći, kao i Tehnopolis da u roku od trideset (30) dana od dana prijema ovog rješenja, sve pomoći male vrijednosti (de minimis pomoći) iz tačke 4. dispozitiva ovog rješenja evidentira u registru de minimis pomoći, posebno za svakog korisnika de minimis pomoći.

Agencija je cijenila i druge dokaze ali kod ovakvog odlučivanja nijesu bili od značaja za drugačije rješavanje u predmetnoj upravnoj stvari.

UPUTSTVO O PRAVNOJ ZAŠTITI: Protiv ovog rješenja može se pokrenuti upravni spor tužbom kod Upravnog suda Crne Gore u roku od 20 dana od dana prijema ovog rješenja.

ČLAN SAVJETA
Jovana Tošković

ČLAN SAVJETA
Novo Radović

Dostavljeno:

- Ministarstvu ekonomskog razvoja
- DOO Inovaciono preduzetnički centar „Tehnopolis“ - Nikšić, sa registrovanim sjedištem na adresi Radoja Dakića b.b. Nikšić
- u spise predmeta,
- a/a